

ТІЛ мен ҰЛТ –
ТҰТАС ҰҒЫМ

3-бет

АЗАТ ПЕРУАШЕВ
САЛЫҚТЫҚ ДАУЛАР
БОЙЫНША ТАЛАП ҚОЮ
МЕРЗІМІН ӨЗГЕРТУДІ
ҰСЫНДЫ

4-бет

САЛАФИТЫ НЕ УЧАТ
БЫТЬ БОГООБЯЗНЕННЫМ,
ОНИ УЧАТ НЕНАВИДЕТЬ

13-бет

ҚАЗАҚ ҮНІ

РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ҚОҒАМДЫҚ - САЯСИ АПТАЛЫҚ

www.qazaquni.kz

qazaquni2000@gmail.com

2000 жылғы 11 тамыздан шыға бастады

№42 (808), 29 қазан, 2018

БІЗ ТӘУЕЛСІЗДІКТІ КІМДЕРДЕН АЛДЫҚ?!

ҰМЫТПАУ - ҰЛЫҚТАУ БОЛМАУЫ КЕРЕК!

ЖАҺАНДЫҚ
РЕЙТИНГТЕ КӨШ
БАСТАҒАН БІЛІМ
ОРДАСЫ

Бүгінгі таңда QS әлемдік университет рейтингінде ҚазҰПУ үздік 500-дің ішіне кірді. 2014 жылы Елбасының ұсынысымен Франциядағы әлемге аты әйгілі Сорбонна университетімен бірігіп Сорбонна - Қазақстан институтын аштық. Онда халықаралық қатынастар, менеджмент, халықаралық құқық секілді мамандықтар оқытылады...

8-9
бет

Алматыдағы Абай атындағы опера және балет театрында Коммунистік Жастар одағының 100 жылдығы тойланды. Қаншама ұлтты қанға бөктірген, Алаш арыстарынан бастап, Қазақ Тәуелсіздігі үшін күрескендердің бәрін қырып салған коммунистердің көсемі Лениннің мүсінін төрге шығарып табынушылар, оның бейнесі салынған медальмен марапатталды. Ленин бейнесіндегі комсомолдық төсбелгілерін тағып масайрап жүрді. Тәуелсіз Қазақ сарбазы ұстаған Ленин бейнесі жарқырап тұрған Кеңестік қызыл ту Көк туымыздан да биікке көтерілді... Мемлекеттік емес жиында Мемлекеттік Туымыз қайдан жүр? Әлде Тәуелсіз Қазақстан мен комсомолдың арасында әлдебір байланыс бар ма?

5
бет

ҚАЗАҚТЫ ӨЗГЕ ТІЛДЕ СӨЙЛЕУГЕ МӘЖБҮРЛЕП ЖҮРГЕН ӨЗІМІЗ

Қазақты өзге тілде сөйлеуге мәжбүрлеп жүрген өзіміз! Осыны мен айтып та, жазып та келемін. Қай жерге барсаңыз да шет тілі, жалғыз өзі қожайын болып, мемлекеттік тіл шеттетіліп жатады. ХҚКО, Халыққа Қызмет Көрсету Орталығы дейміз. Бүгінгі күнімнің бір-екі сағатын сол жерде өткіздім. Сөйтіп, өз көзіммен көріп, бақылап, өзімше бір зерттеп қайттым.

6
бет

СУДЬЯЛАР СЫННАН НЕГЕ ЖАППАЙ СҮРІНІП ЖАТЫР?

3
бет

ПАРИЖСКОЕ СОГЛАШЕНИЕ ПО КЛИМАТУ – ЛОЖНАЯ КОНЦЕПЦИЯ, ИЛИ НАСТОЯЩИЕ ПРИЧИНЫ ЖАРЫ

С 2010 г., который был объявлен самым жарким за всю историю метеонаблюдений (с 1880 г.), каждый год характеризуется как самый жаркий! Всемирная метеорологическая организация опубликовала подробный анализ глобального климата за период 2011–2015 гг. как самого жаркого пятилетнего периода в истории наблюдений.

10
бет

АСТАНА ДЕКЛАРАЦИЯСЫ ДЕНСАУЛЫҚ САҚТАУ САЛАСЫ ҮШІН МАҢЫЗДЫ

Медициналық-санитарлық алғашқы көмек бойынша жаңа Астана декларациясын қабылдау - бүкіл әлемдегі денсаулық сақтау саласы үшін маңызды кезең болары анық. Елордада өткен медициналық-санитарлық алғашқы көмек жөніндегі жаһандық конференцияға жолдаған видеожолдауында Қазақстан Президенті Нұрсұлтан Назарбаев осылай мәлімдеді.

«Осыдан 40 жыл бұрын әлем жұртшылығы Алматы қаласына жиналып, онда Дүниежүзілік денсаулық сақтау ұйымына мүше мемлекеттер алғашқы медициналық-санитарлық көмек жөніндегі Алматы декларациясын қабылдады. Аталған тарихи құжат көптеген мемлекеттердің ЖОО-ларының оқулықтарына енгізілді. 1978 жылы ДДҰ декларациясына қол қойылуы — халықаралық күш-жігерді жұмылдыруда тиімділіктің жарқын үлгісін көрсетіп берді. Онда алғашқы медициналық-санитарлық көмектің базалық қағидаттары айқындалды. Олар — халықтың санитарлық бағытта

акпараттандыру, ана мен баланың денсаулығын қорғау, аурулардың алдын алу, оның ішінде вакцинация мен дәрі-дәрмектермен қамтамасыз ету секілді маңызды қағидаттар. Одан бері әлемнің денсаулық сақтау бағыты осы негізгі қағидаттар бойынша дамып келе жатыр», — деді Нұрсұлтан Назарбаев жаһандық конференцияға жолдаған өзінің видеожолдауында. Қазақстан Президентінің айтуынша, қазір қоршаған ортаның бұзылуы, өмірлік қозғалыстың азаюы, дұрыс тамақтанбау — созылмалы аурулардың артуына алып келді.

Өз кезегінде халықтың ауру-сырқаттарға шалдығуы әлеуметтік қамтамасыз ету саласына түсетін жүктемеден асып кетті. Қазіргі кезеңде денсаулық сақтау саласын қаржыландыру мен медициналық жағдайды қамтамасыз ету баса маңызға ие болып келеді. «Астана декларациясын қабылдау — бүкіл әлемдегі денсаулық сақтау саласы үшін маңызды кезең болары анық. Бұл бағдарламалық құжат жаһандық деңгейде өмір сапасын арттыруға, адамдардың денсаулығын жақсартуға үлес қосарына сенімдімін», — деді Қазақстан Президенті.

СЕНАТОРЛАР ДҮДАМАЛ ДЕРЕКТЕРГЕ НАЗАР АУДАРДЫ

Еліміздегі статистика қызметіне қатысты заң жобасын талқылау ба-рысында сенаторлар бұл саланың беретін деректерінің шындыққа сәйкес келетініне күмән тудырып, осыған орай бірқатар сұрақтар қойды.

Заң жобасын ұсынған Комитет төрағасы атап өткендей, бұл мәселеге қатысты да сауалнама жүргізілген. «Біз түрлі сауалнама жүргіземіз. Оған сенбеулеріңіз мүмкін, бірақ сауал жасаған адамдардың 88 пайызы статистикалық деректерге сеніп отыр. 88 пайызды — біз үшін жоғары көрсеткіш деп есептейміз. Дегенмен, цифрлық деңгейде қаншалықты дәл немесе дәл емес екенін мен нақтылап айта алмаймын. Жалпы алғанда,

біздің барлық әдістемелеріміз стандарттарға сәйкес жазылған. Деректерді жинау тәртібінің бәрі нақты жасалған. Мамандарымыз бар. Осы уақытқа дейін күмән тудыратындай жағдайлар болған емес. Бірақ, жасыратыны жоқ. Әсіресе ауыл шаруашылығы саласындағы статистика бойынша сұрақтар болып тұрады. Бірақ, ол деректерді қолмен ұстамағаннан кейін біз дәлелдей алмаймыз», — дейді Нұрболат Айдапкелов. Комитет төрағасының айтуынша, бүкіл әлемдегі статистика респонденттің өз еркімен жазылған, мөрі басылған, қолы қойылған есебіне сүйенеді. Ия, бәріміз де мөрге сенеміз. Ал, сала басшысы сол деректерді статистика мекемесіне жалған беріп жатқанын кім тексереді?..

БИЗНЕСТІ ҚОРҒАУДЫҢ ЖАҢА ҚАДАМАҢ

Мемлекеттік қызмет істері және сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл агенттігінің төрағасы Алик Шпекбаев бизнестегі сыбайлас жемқорлықпен күресуге шақырды.

«Елбасы биылғы Жолдауында бизнесті заңсыз әкімшілік қысымнан қорғауды кезекті рет еске салды. 2018 жылдың шілдесінде біздің агенттік Сыртқы істер министрлігімен бірлесіп, бизнес пен инвестицияларды қорғау бойынша жаңа жобаны іске қосты. Жобаның негізгі мақсаты — жемқорлықтан қорғау үшін агенттікке жүгінген кәсіпкерлер мен инвесторлар қызметіндегі қағазбастылық іркілістер және жемқорлық шығындарды жою», — деді А.Шпекбаев Астанада шетелдік дипломатиялық корпуспен өткен жиналыста. Оның айтуынша, бизнеске қолдау білдіру арқылы халықтың әл-ауқатын жақсартуға бола-

ды. «Жаппай кәсіпкерлік пен инвестициялар — халықтың жұмыспен қамтылуының кепілі. Жаңа жұмыс орындары құрылып, жаңа ақпараттық технологиялар пайда болады. Бүгінде бизнеске еш қысым жасалмауы керек, кей адамдар бизнесті сауын сиырдай көреді. Сондықтан, бүгін бизнеске қолдау көрсетсек, келешекте халықтың жалақысы жоғарылап, жеткілікті зейнетақы алады, инфрақұрылым дамиды», — деді Шпекбаев. Мемлекеттік қызмет істері және сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл агенттігі еліміздің барлық өңірінде 160-тан астам шетелдік және қазақстандық бизнес-жобаны өз қорғауына алды.

АУЫЛДАР АЗАЙЫП БАРАДЫ

Солтүстік өңірде қырыққа жуық ауыл жойылуы мүмкін. Себебі, қаражат бюджеттен болашағы бар елді мекендерге ғана бөлінеді. Соның салдарынан елімізде ауылдар саны жылдан жылға күрт кеміп барады.

Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрі Мәдина Әбілқасымова солтүстік өңірге жұмыс сапарымен барып, аймақтың әлеуметтік-экономикалық көрсеткіштерімен танысты. Қызылжар ауданының Бескөл аудандық орталығына барған министр дамудың оң динамикасын және ауыл тұрғындарының өмір сүру сапасының айтарлықтай жақсарғанын атап өтті. «Ауданда жұмыспен қамту және қоныс аудару бағдарламалары жақсы дамыған. Орманды өңдеу мен

қалдықсыз өндірумен айналысатын жеке кәсіпкерге бардық. Онда оңтүстік өңірлерден көшіп келгендер мен оралмандар көп жұмыс істейді. Бескөл гимназиясы роботтехника сыныбымен жабдықталған және мектептер білім берудің жаңартылған мазмұнына көшкен», — деді Мәдина Әбілқасымова. Бұл жекелеген елді мекенге берілген

баға. Ал тұтастай алғанда ауылдарымызда жағдай өте мүшкіл. «Солтүстік Қазақстан облысы үлкен, әрқайсысында 50-ден астам тұрғыны бар 100-ден астам елді мекен бар. Бүгінде облыста 10-ға жуық тұрғыны бар 38 ауылды жою жұмыстары жүріп жатыр», — деп түсіндірді Мәдина Әбілқасымова осы орайда.

Бүгін билік ауыл тұрғындарын қалаға көшіру керектігін жиі айтып жүр. Тіпті, Америкада халықтың 95 пайызы қалада тұрады деген деректер келтіретіні бар. Бірақ, біз Америка емеспіз ғой. Біріншіден, біз ежелден ауыл шаруашылығымен айналысқан халықпыз. Екіншіден, біздің ауыл шаруашылығы америкадағыдай жоғары деңгейге жете қойған жоқ. Үшіншіден, ауылдар көшіп бос қалған жерлерге кім ие болады, оны кім дамытады?

ЖАРНАМАЛАР ҚЫРУАР ҚАРЖЫНЫ ЖҰТЫП ЖАТЫР

Қазақстан нарығында жұмыс істейтін кей компаниялар жауапсыз жарнама үшін миллиондаған қаржысын желге ұшырып жатыр. Бұл туралы Сенат қабырғасында өткен жиында Ұлттық экономика вице-министрі Серік Жұманғарин мәлімдеді.

Ұлттық экономика вице-министрі өз басымдығын алғарта беретін ел ішіндегі ұялы байланыс операторларының текетіресін мысалға келтірді. «Олардың қайсысы мықты, қайсысы нашар екенін ешкім растаған жоқ. Бұл — қоқыс жарнамалар. Оларға осыған дейін үш миллион теңгенің айыппұлы салынып қойды. Олар тіпті сотқа да бармай, бірден ақшасын төлейді. Демек, бұл жауапсыз жарнама деген сөз», — деді вице-министр Парламент Сенатының экономикалық саясат, инновациялық даму және кәсіпкерлік комитетінің

кеңейтілген отырысында «Жарнама туралы» заң жобасын қорғай отырып. Ол жаңа жобада жауапсыз, жалған әрі жасырын жарнама үшін арнайы жауапкершілік бекіту көзделіп отырғанын еске салды. Сонымен бірге, енгізілгелі жатқан тәртіп бойынша теле және радиоарналарда күнделікті әлеуметтік жарнамаларды орналастыру көзделген. Сонымен бірге, алдағы уақытта телеарналарды прайм-тайм уақытында 12 минуттық әлеуметтік жарнама көрсетуге міндеттеу көзделген. «Қазіргі уақытта телеарналардың кешкі

эфирі жарнамаға толып тұр. Бұл отандық аудиторияның шетелдік арналарға ауысып кетуіне әкеліп соғады. Осыған байланысты сағат 18:00-23:00 аралығында әр сағат сайын жарнаманың уақыты 12 минуттан аспауы керек», — дейді вице-министр.

ПОЛИЦИЯНЫҢ КИІМІН ЕМЕС, ҚЫЗМЕТІН ТҮЗЕТУ ҚАЖЕТ

Басқарған сала жұмысы үнемі сынға ұшырап жүрген Ішкі істер министрі Қалмұханбет Қасымов полиция қызметкерлерінің жаңа киім үлгісіне қатысты түсінік берді.

«Біз полиция қызметкерлерінің жаңа киім үлгісімен бір жыл бойы айналысып келеміз. Ал ғаламторда пайда болған киім үлгілері бізге қатысы жоқ, себебі полициялардың жаңа формасын ешкімге көрсеткен жоқпыз», — деді министр Сенатта тілшілер сауалына жауап бере отырып. Оның айтуынша, полицейлердің қазіргі формасы көп жағдайда ыңғайсыз болады, яғни кеңселік киім үлгісінде тігілген. Жалпы, осы форманы жаңартуға қатысты пікірді полицейлер соңғы 4-5 жылдан бері айтып келеді. «Сондықтан, ішкі істер органдары құрылымдарынан ұсыныстар қабылдадық. Сәйкесінше, патрульдік полицейлер де киім үлгісіне тиісті өзгерістер енгізуді сұрады. Мәселен, белдікті таққан кезде, қаруды алып жүру ыңғайсыздық тудырады.

Сонымен қатар, еліміздегі климаттық жағдайды да назарға алып отырмыз. Нақты киім үлгісін дайындағаннан кейін, оны жалпы талқылауға шығармақпыз. Осы киім үлгісін дайындауда 98 пайыз үлесі отандық кәсіпорындарға тиесілі болады», — деді Қ.Қасымов. Бұл жаңалықтан хабардар болған көпшілік полицияның киімін емес, қызметін жөнге келтіру деген пікірлерін білдіріп жатыр.

ТІЛ мен ҰЛТ – ТҰТАС ҰҒЫМ

Алматыда қалалық әкімдіктің қолдауымен Тілдерді дамыту басқармасы ҚР Премьер-министрінің өкімі бойынша бекітілген Қазақ тілі әліпбиін латын жазбасына 2025 жылға дейін кезең-кезеңімен көшіру жөніндегі іс-шаралар жоспарына сәйкес «Қазақстандағы жазу тарихы және жаңа латын әліпбиіне өтудің ғылыми-практикалық негіздері» атты конференция өткізді.

Ия, мұндай шаралар қазір бүкіл еліміз бойынша тұрақты өткізіліп жатыр. Елбасының өзі қолдаған бұл мәселе соңғы жылдар қызу талқыланып, көпшіліктің басты назарында болып келеді. Ол түсінікті де, тіл ұлтымызды анықтайтын басты белгі болып табылады. Қазақ тілі болмаса, қазақ деген ұлт та болмас еді. Сондықтан, латын жазбасына көшу кезеңінде оған сергек қарап, мұқият дайындалуымыз аса қажет және тіл білімі саласындағы ғалымдар мен мамандарға үлкен жауапкершілік жүктейді.

Алдын ала айта кетелік, Тілдерді дамыту басқармасы осы жолы өткен ғасырда еліміз латын жазбасын пайланған тұста жарық көрген сирек кітаптар көрмесін қатысушылардың назарына ұсынған екен. Бұны ұйымдастырушылардың ұтымды ісі деп түсінген жөн. Өйткені, әңгіме латын графикасына көшу жайында болған соң латын қарпінде басылған кітаптарды өз көзімен көріп, өз қолымен ұстауға мүмкіндік алған шараға қатысушылар ерекше әсерде болғанын байқадық.

Ахмет Байтұрсынов атындағы Тіл білімі институты директоры Ерден Қажыбек, аталмыш ғылым ордасының бас ғылыми қызметкері Зейнеп Базарбаева бастаған белгілі ғалымдар өз ойларын ортаға салды. Байандамашылардың айтуынша шешімін таппай жатқан сұрақтар әлі де шаш-етектен. Ұлттық ерекшеліктерімізді білдіретін төл дыбыстарымызды қалай жазудан да басқа мәселелер жеткілікті көрінеді. Орыстардан

енген ц,ч,щ секілді әріптерді алып тастау немесе қалдыру, өзге де тілдерден енген кірме сөздерге қатысты даулы мәселелер әлі де нақты шешімін таппаған. Байандамашыларда кейбір ғалымдар тарапынан ағылшын тіліндегі кейбір атаулар мен сөздерді сол күйінде қабылдап жазу керек деген ұсыныстар бар екені айтылды. Бірақ, ол да біздің қазақ тілінің дамуына өзінің кері әсерін тигізетін сөзсіз. Сондықтан, ондай сөздер мен атаулардың қазақша баламасын табу аса қажет. Ия, оларды бірден аудару қиын. Уақыт өте келе оның да шешімін біртіндеп табуға болады. Қазақтың тілі бай, сондықтан, ол жағына аса күмәнданудың қажеті жоқ. Мысалы медициналық атаудағы кариесті – тисегі, витаминді – дәрумен деп қолданып жүрміз. Осының өзі-ақ аудармада мол мүмкіндіктер бар екенін көрсетпей ме? Рас, медициналық, техникалық салалар бойынша терминдерді түгелдей аудару қиынға соғары белгілі. Дегенмен, кірме сөздерді қазақшалаңдыруға күш салу керек.

Осы тұста бір үлкен қауіп барын еске салғанымыз жөн. Қазір үш тілділікті желеу етіп, жалаулақандар асыра сілтеп кеткенін көріп жүрміз. Әсіресе, білім және ғылым министрлігінің жөн-жосықсыз сансыз реформалары осыған тікелей себеп болып

отырғанын көпшілік жақсы біледі. Ағылшын тілін балабақшадан бастап енгізгендер қазақ тілінің ертеңгі күні қандай жағдайға тап болатынын болжай алмайтын сияқты, тіпті ол туралы ойланбайды да. Ағылшын тілімен ауызданған бүлдіршіннен ертең қандай қазақ, қандай ұлт жанашыры шықпақшы? Өзінің ана тілінің уызын ішпеген бала қазақ тілінде сөйлеп, оны игермек түгіл ертең оның ісін де сезбейтін күйге жетеді. Онымен бірге ұлттық үрдістер, салт-дәстүр, әдебиет пен мәдениеті де жат дүниеге айналады олар үшін. Бұл қауіптің көкесі. Оны біз басымыздан өткердік. Соны біле тұра, басымыздан өткере тұра тағы да сол қателікке бой алдырып отырмыз. Бұл ретте әлі күнге дейін арыла алмай жатқан орыс тілінің әсерін айтсақ та жеткілікті. Енді міне, орыс тілінің құрсауынан құтылдық па дегенде алдымыздан ағылшын тілі шықты. Орысқа тәуелді болған тілімізді енді ағылшынның арбауына бермекпіз бе? Керек болса, ағылшын тілі он сегіз мың ғаламның ортақ тілі болса да бізге ең бағалысы, ең қажеттісі – тек қана өзіміздің қасиетті қазақ тіліміз. Сол баға жетпес байлығымызды жоғалтып алмас үшін бүгіннен бастап қимылдауымыз қажет. Ережелерді бекітіп, заң жүзінде қабылдаған соң оны түзету қиынға соғады. Шетел тілін

білу – заман талабы екеніне ешкімнің таласы жоқ. Өскелең ұрпақ алдымен ана тілін біліп, содан соң жүз тілде сөйлесе де өз еріктері. Біздің билік дәп осындай қатаң талап қоюы керек-ті.

Осы отырысқа қатысқан қазақ тілінің үлкен жанашыры, білгірі Асылы Осман апайымыз ғалымдарға бұл жауапты істе табысты жұмыс тілеп, батасын беріп, ұлттың ерекшеліктер мен қазақ тілінің болашағын алдымен қарастыру керектігін баса айтты. Әрине, тіл мамандары, ғалымдар қарап отырған жоқ. Ұсыныстар көп, бірақ соның бәрін бір жүйеге келтіру тағы да біраз уақытты қажет ететін секілді. Әрине, бұл жерде асығыстық жасасақ, адасамыз. Латын жазбасына бүгіннен бастап көшіндер деп төбемізден төніп тұрған ешкім жоқ. Тіліміздің төрт қырынан тегіс қарап, түйткіл атаулыны түгелдей шешіп алғанымыз жөн.

Қоғамда қазақ тіліне қатысты мәселе бірінші жыл көтеріліп отырмағаны белгілі. Алдымен тіліміздің кең қолданысқа ие болмай келе жатқаны егемендік алған күннен бастап көпшілікті тұрақты аландатуда. Тәуелсіз мемлекет ретінде қазақ тілінің кең қолданыста болуын талап ету – заңдылық. Оған ешкімнің дауы жоқ шығар. Ондаған жылдар орыс тілінің жетегінде кеткен қазағымыздың өзін қазақша сөйлету қиындықтар туындатқан жоқ па? Шынын айтсақ, бұл мәселені біз тәуелсіздік алғанымызға ширек ғасыр өтсе де, толықтай шеше алдық деп айта алмаймыз. Байқасаңыздар, қазақ тілін латын жазбасына көшіру сөз болғаннан-ақ, қазақ тіліне қатысты өзге де мәселелер қоса көтерілді. Біздің тіліміздің байлығы, оның ерекшеліктері және тілімізді таза күйінде сақтап қалу маңыздылығы да баса айтылып жатыр. Ашығын айтсақ, Үкімет қолдап отырған осы латын графикасына өту шараларын пайдаланып біз тілімізге қатысты барлық түйткілдерді кешенді түрде шешіп қалуға тиістіміз. Өйткені, мұндай мүмкіндіктер енді бола бермейді, бұл жағдайды ұлттық тұрғыдан ұтымды пайдалануымыз керек.

СУДЬЯЛАР СЫННАН НЕГЕ ЖАППАЙ СҮРІНІП ЖАТЫР?

Жоғарғы сот кеңесінің жанындағы біліктілік комиссиясы өткізген емтиханның қорытындысы жарияланды. Емтихан қорытындысы туралы Жоғарғы соттың судьясы, Жоғарғы сот кеңесінің мүшесі, Жоғарғы сот кеңесінің жанындағы біліктілік комиссиясының төрағасы Әділ Құрықбаев сыннан сүрінген судьялар жайлы ашық айтып берді.

«Жоғарғы сот кеңесінің жұмысын модернизациялау, жаңғырту бағытында көптеген жұмыстар атқарылды. Біріншіден, сотта мәселенің бәрін кадр шешеді. Ал кадрды біз қайдан алып жатырмыз? Кадрларды Жоғарғы сот, әлбетте, республикамыздың заңгерлерінен жинайды. Қазақстанның бүгінгі күнгі заң талабына сәйкес, жасы отызға толған, заң тұрғысында жоғары білімі бар және моральдық адамгершілік қасиеттері мінсіз беделі бар, оның үстіне он жылдан астам уақыт заң саласындағы жұмыс өтілі бар адамдар судья қызметіне өздерін өздері ұсына алады. Бүгінгі күні біз кадр мәселесін реттеу бағытында Жоғарғы сот жүйесіне келетін деп жатқан үміткерлерді іріктеуді жаңа әдіспен, жаңа тәртіппен жүргізе бастағанымызды жеткізгіміз

келеді», – деді Әділ Құрықбаев Жоғарғы сот кеңесінде тілшілердің сұрағына берген жауабында. Оның айтуынша, жаңа әдістің қорытындысы бойынша екі қайтара біліктілікті қабылдау емтиханы өткізілген екен. «Психологиялық тестілеуді біз жана технологиялармен, өзіміздің менталитетімізді есепке алып, қазақ халқының бойындағы қасиеттерді ескере отырып және қандай адам сот бола алады деген методологиялық әдістер негізінде өткіздік. Алғашқы 60 адамның психологиялық тесттен 23-і өтті. Ал психологиялық тестілеуден өткен үміткерлер ессе ретінде өз ойларын қысқа жазатын болады. Эсседен кейін ол 11 заң саласына байланысты компьютерлік тестілеуден өтеді. Осы компьютерлік тестілеу 23 адамның 17-і тілек білдірген. Оның 17-нің жаңа-жоғы үшеуі ғана керекті балл жинап, біліктілік емтиханынан өтті», – дейді ол. Әділ Құрықбаев сыннан сүрінбей өткен үш адам тағы ауызша емтихан тапсыратынын айтты. Ауызша емтихан негізінен үш құқықтық сипатта жасалған есептерді жасаудан тұрады. Есептерді шешуде үміткер нені білуі керек? Яғни, үміткер осы құқықтық жағдайдың қандай заңмен шешілетінін айқындап, дәлелдерін келтірген жағдайда сыннан өтеді.

Әділ Құрықбаевтың айтуынша, комиссия құрамында 16 адам бар. Мысалы, соңғы рет емтиханнан өтуге 50 адам өтініш білдіріп, олардың 40-ы психологиялық тестілеуден өтуге өтініш білдірді. Одан 17-і адам өтіп, олардың 14-і компьютерлік тестілеуге келген. Бүгін барлық сыннан сүрінбей, судьялыққа үміткерлердің үшеуі ғана өткен.

Бұл нені көрсетеді? Демек, біздің судьялардың сауатсыздығын білдіреді десек те қателеспейміз. Жалпы сот жұмысына қатысты қоғамның пікірі өте төмен екені белгілі. Әділ шешім шығаруға тиісті судьялар өз жұмысына ағусті, салғырт қарайды. Сондықтан, аудандық, қалалық, облыстық судьялардың мындаған шешімдері Жоғарғы сотта қайта қаралып, түзетіліп жатады. Бұл жерде Әділ Құрықбаев тек қана Жоғарғы сотқа судьяларды іріктеу барысындағы сынақ нәтижесін айтып отыр. Енді осы сынақты аудандық, қалалық судьяларға жүргізіп көрсек не болар еді? Оны айтудың өзі қорқынышты. Төменгі сатыдағы судьялардың жүздеген солақай шешімдерін тізетін болсақ, төбе шашымыз тік тұрады.

Судьяларға сынақ жүргізіп қана қоймай, кемшіліктер неліктен болып отырғанын, оны қалай түзетуге болатынын ойластыратын уақыт жетті. Адам тағдырын ойыншыққа

айналдырған судьялардан арылар күн бола ма? Жақып Асанов Жоғарғы сотқа төраға болып келгенде көпшілік оған үлкен үміт артқан еді. Сот жүйесінің жұмысын жөнге салатын шұғыл шаралар қайтсек те керек. Қашанға дейін төменгі сатыдағы судьялардың қателігін Жоғарғы сот түзетуге тиісті. Олай болса, аудандық, қалалық соттардағы судьяларды қыруар қаржы жұмсап несіне ұстап отырмыз?

Сот саласындағы кемшіліктерді жөндеу үшін мәселені кешенді түрде қарастыру қажет. Рас, Ә. Құрықбаев айтқандай, барлық мәселе алдымен кадрға тіреледі. Сондықтан, оларды жоғары оқу орындарында дайындауға жеткілікті көңіл бөлген жөн. Екіншіден, кадрларды іріктеу Жоғарғы сотқа ғана емес, барлық сатыда жиі тексеріп, сынақтан өткізіп отыру қажет. Үшіншіден, сот жұмысына қатысты қоғам пікіріне міндетті түрде жете көңіл аударып, оны өз жұмыстарында ескеріп отырса кемшіліктер азаяры сөзсіз. Өйткені, бақылаудың жоқтығынан біздің судьялар білгенін істейді. Заң қолдарында болғандықтан, өздерін Құдайдан кем санамайды. Төртіншіден, заңды талап етуге тиісті судьялардың өздері заңды бұзып, жемқорлыққа жол беретіні жиі кездеседі. Оны

БАҚ-та жарияланған материалдардан күнделікті көріп жүрсіздер. Судьялардың өздері пара алып, жемқор атанып жатса басқалардан не күтуге болады? Сондықтан, олардың өздеріне деген заңды барынша қатайту қажет. Бесіншіден, судьялар билікке жалтақтап жұмыс істейді. Қарапайым тұрғындарға келгенде қабағынан қар жауатын судьялар мемлекеттік органдар араласқан істе жүздері жылып сала береді. Сонында шешімді де солардың пайдасына шешіп бере салады. Сонда Конституция бойынша барлық адамдарымыздың құқығы бірдей деген қағида қайда қалады? Әлде ол туралы судьялар білмей ме? Бұл айтып отырғанымыз сот саласының жұмысындағы орын алған кемшіліктердің бір бөлігі ғана. Сот жүйесіндегі бұдан да басқа кемшіліктерді Ж.Асановтың өзі де жақсы білетініне біз сенімдіміз. Енді бастаған істі орта жолда қалдырмай, нәтиже шығарып, соңына дейін жеткізе деген тілегіміз бар.

АЗАТ ПЕРУАШЕВ САЛЫҚТЫҚ ДАУЛАР БОЙЫНША ТАЛАП ҚОЮ МЕРЗІМІН ӨЗГЕРТУДІ ҰСЫНДЫ

«Ақ жол» ҚДП парламенттік фракциясы мен Орталық кеңес Президиумының бірлескен отырысында Жолдауды талқылау кезінде Азат Перуашев салықтық даулар бойынша талап қою мерзімін 5 жылдан 3 жылға дейін қысқарту мәселесіне қайта оралуды ұсынды.

Бұдан әлдеқайда бұрынырақ, өткен жылдың қаңтарында «Ақ жол» депутаттары дәл осындай өтінішпен Үкіметке жүгінген еді. Сол кезде демократиялық фракция мүшелері салықтық даулар бойынша қолданыстағы 5 жылдық талап қою мерзімі бизнеске шамадан тыс қысым жасайды деп мәлімдеген болатын. Ресейлік салық заңнамасында кәсіпкерлер үшін мейлінше оңайлатылған талап қою мерзімі белгіленген – 3 жылдық мерзім. Ол кәсіпкерлердің бастамашылық етуімен ғана

ұзартыла алады, мәселен, қосылған құн салығын (ҚҚС-ны) қайтару үшін.

Сол кезде үкімет бейне бір кәсіпкерлердің өздері 5 жылдық мерзімді сақтауды сұрап тұрған сыңайлы дегенге сілтеме жасай отырып, партияның бұл ұсынысынан бас тартқан еді. Нәтижесінде, бизнес үнемі күні өтіп кейіннен жүргізілетін салықтық тексерулердің тоқпағынын астында жүреді. Және де кемшіліктерді анықтау кезінде, тіпті бұрын бірнеше рет тексерушілердің өздері

жіберген қателіктер кезінде салық бойынша бересі ғана емес, сондай-ақ барлық мерзім үшін өсімақылар мен айыппұлдар салынған. Соңында, айыппұлдар мен өсімдердің мөлшері 5 жыл ішінде тіпті салық борышының көлемінен асып түседі, сөйтіп кәсіпорынды күн көрістің шегіне әбден жеткізіп, дағдарысқа ұшыратады», – деп түсіндіріп өтті Азат Перуашев.

«Нұрсұлтан Әбішұлы бүгінгі Жолдауында дәл айыппұлдар мен өсімақыға қатысты салықтық амнистия яғни, салықтық рақымшылық жүргізуді тапсырды. Осылайша, бұл мәселе Мемлекет басшысының тарапынан саяси бағалауға ие болды.

Менің ойымша, бизнес пар-

тиясы ретінде «Ақ жолдың» тақырыпты одан әрі дамытуда жүйелі шешім ұсынуы құптарлық дүние. Нақтырақ айтсақ – біздің жақын көршіміз әрі Еуразиялық Экономикалық одақтағы бәсекелесіміз Ресей елін үлгі ете отырып, салық бойынша талап қою мерзімін 5 жылдан 3 жылға дейін қысқарту бастамасына қайта ор-

лу қажет», – деп ол өз сөзін бекіте түсті.

Осыған байланысты, партия төрағасы фракция аппаратына «Ақ жол» парламенттік фракциясының тиісті депутаттық сауалын екінші қайтара әзірлеуін тапсырды. Ол алдағы сәрсенбі күні Мәжілістің пленарлық отырысында Үкіметке жолданады.

Берік ДҮЙСЕМБИНОВ:

САЛЫҚТЫҚ РАҚЫМШЫЛЫҚ – БИЗНЕСКЕ ҚОЛДАУ КӨРСЕТУДЕ МАҢЫЗДЫ ҚАДАМ

Адал кәсіпкерлерге арналған салықтық амнистия бизнес үшін өте маңызды қадам – бұл туралы «Ақ жол» партиясының Өскемен қаласындағы филиалы ұйымдастырған дөңгелек үстелде Берік Дүйсембинов мәлімдеді. Іс-шараға облыстық Мемлекеттік кірістер департаментінің басшылары, кәсіпкерлер, партия белсенділері, қала жұртшылығы және БАҚ өкілдері қатысты.

«Бизнес партиясы болғандықтан, біз кәсіпкерлікті өрістетуге бағытталған бірнеше тапсырмаларды басты назарға алдық: «БЖК-2020» бағдарламасының мерзімін ұзарту, монополистер қызметінің тарифтеріне тәртіп енгізу, бизнесті қылмыстық қудалаудан қорғау, Еуразиялық экономикалық одақ аясында қазақстандық экспортшылардың мүддесін қолдау, ішкі нарықты халықтық тұтыну тауарларымен толтыру және тағысын тағы. Жолдауда жүктелген міндеттердің басым бөлігі «Ақ жол» көтерген мәселелермен үндес келеді және партия әрі қарай да осы бағытта жұмысын жалғастыра бермек», – деп атап өтті Берік Дүйсембинов.

Депутат сондай-ақ «Ақ жол» фракциясының жұмысы мен заң шығарушылық қызметімен бөлісті. Осыған орай, ол салықтық даулар бойынша талап қою мерзімін қысқарту жөніндегі «Ақ жолдың» ұсыныстарына тоқталып өтті. Сонымен, фракция 2013 жылдан бастап бұл жағдайды Үкіметтің назарына бірнеше мәрте жолдап, Еуразиялық Экономикалық Одақтағы көршілерімізді үлгі ете отырып салық бойынша талап ету мерзімін 5 жылдан 3 жылға дейін қысқартуды ұсынды. Соңғы рет мұндай сауалдарды ажолдықтар 2017 жылғы 19-қаңтарда және 15-наурызда жолдаған. Алайда, өткен жылды қоса алғанда әр жолы бізге фракцияның ұсыныстары «мемлекет пен бизнес мүддесінің теңгеріміне сәйкеспейді» немесе олар «Салық кодексінің жана редакциясын әзірлеу бойынша

құрылған жұмыс тобы тарапынан қолдау таппады» деген сыңайлы бас тартқан жауаптар келіп түсті.

«Биылғы Елбасының Жолдауында салық амнистиясына қатысты жүктелген міндеттерге байланысты 10-қазанда «Ақ жол» тағы да өз сауалын жолдаған болатын. Фракция бұл тапсырма бұрыннан келе жатқан салық дауы бойынша талап қою мерзімінің артықтығы мәселесін көтереді деп санайды», – деді Дүйсембинов. Депутат «Ақ жол» фракциясы Мемлекет басшысының бұл бастамасын түпкілікті қолдай отырып, Үкіметке оны іске асыру барысында мұндай қордаланған мәселелерді түбегейлі шешіп қана қоймай, оның туындауына алып келген бастапқы шығу себептерін жоюды ұсынады деп өз ойын толықтыра түсті.

«Қазіргі күні біздің бастамамыз Салық кодексіне енгізілді, алайда оны іске асыру Үкіметтің қаулысымен 2020 жылға дейін бұғатталып отыр. Президенттің салықтық рақымшылық жүргізу туралы тапсырмасына жүгіне отырып, «Ақ жол» партиясы Үкіметке тағы бір мәрте салықтық даулар бойынша талап ету мерзімін ағымдағы қаржылық жылдан бастап 5-тен 3 жылға дейін қысқартуды ұсынды», – деп түйіндеді мәжілісмен.

ШҚО Мемлекеттік кірістер департаменті өкілдерінің дерегіне сүйенсек, 2018 жылдың 1-қазанындағы жағдай бойынша 3861 ШОБ субъектісінің 37,2 млрд. тенге мөлшерінде қарызы бар, өсімақының сомасы 13,1 млрд. тенгені құраса, ал , айыппұлдардың көлемі

– 0,8 млрд. тенге. Олар 2018 жылғы 1-қазандағы жағдай бойынша негізгі қарызды 2019 жылдың 31-желтоқсанына дейін толық өтеген жағдайда ғана айыппұлдар мен өсімақылардың күші жойылатынын хабарлады.

Дөңгелек үстелге қатысушылар бұл шараларды жүзеге асыру мемлекеттің тарапынан бизнесті қолдаудың тағы бір факторы болатынын және кәсіпкерлікті одан әрі дамыту үшін қолайлы жағдайлар жасауға мемлекетімізге сенім білдірді. Кездесу барысында бизнес өкілдеріне талқылауда көтерілген мәселелерге қатысты бірқатар сұрақтар қойылды. Мемлекеттік кірістер департаменті БАҚ-та ауқымды түсіндіру жұмыстарын жүргізу бойынша өз жоспарларын мәлімдеді.

Дәл осы күні депутат Берік Дүйсембинов «Микс» радиостанциясына арнайы сұхбат берді. Әңгіменің өзегі Жолдауды жүзеге асыру тетіктері жөнінде болды. Құқық қорғау жүйесіндегі реформаларға, «7-20-25» бағдарламасы, салық амнистиясы, ауыл шаруашылығына арналған жер телімдерін тиісті мақсатта пайдаланбау сынды мәселелерді талқылады. Депутат «Ақ жол» партиясы фракциясының жеткен жетістіктері мен нәтижелі жұмыстарын да айтып өтті.

Берік Дүйсембиновтің Шығыс Қазақстан облысына жұмыс сапары жалғасуда.

Кеңес АБСАТИРОВ:

ҚАЗАҚСТАНДЫҚ ЭКСПОРТТАУШЫ КӘСІПОРЫНДАРҒА МАТЕРИАЛДЫҚ ЗИЯН КЕЛТІРІЛМЕУІ КЕРЕК

Көршілес мемлекеттің бақылаушы органдарының қисынсыз әрекеттері қазақстандық экспорттаушы кәсіпорындарға материалдық зиян келтіруде. Бұл туралы «Ақ жол» фракциясының депутаттық сауалын жолдаған Кеңес Абсатилов мәлімдеді. (сауалдың мәтіні төменде келтірілген).

ҚР ПРЕМЬЕР-МИНИСТРІНІҢ ОРЫНБАСАРЫ – ҚР АУЫЛ ШАРУАШЫЛЫҒЫ МИНИСТРІ Ө.Е. ШӨКЕЕВКЕ

Құрметті Өмірзақ Естайұлы!

Қазақстандық ауыл шаруашылығы өнімін өндірушілер өз өнімдерін Ресей Федерациясына экспорттау кезінде олардың құқықтарына бұзылуына байланысты «Ақ жол» фракциясының депутаттарына өтінішпен жүгінді.

Мәселен, Новосибирск облысаралық ветеринарлық зертханасы Батыс Қазақстан облысының «Кублей» ЖШС өндірген ет консервісі өнімінің сапасына күмән келтірген.

Алайда, бұл кәсіпорын – тәуелсіз Қазақстанмен бірге жасап келе жатқан, бүгінгі күні малды союдан бастап өндіруге дейін толық циклде жұмыс істеп тұрған Қазақстанның ең ірі қайта өңдеу кәсіпорындарының бірі болып саналады. Кәсіпорынның аттестациядан өткен өзінің өндірістік зертханасы шикізат пен дайын өнімнің сапасының көрсеткіштерін бақылауды қамтамасыз етіп отыр.

Өтініште тиісінше көрсетілгендей, мәселенің мәнісі «Азық-түлік қауіпсіздігі туралы» Кеден одағының Техникалық регламентінде белгіленген (ТР ТС 021/2011) уытты элементтерге жол берілу көрсеткіштерімен айла-шарғы жасауында болып тұр.

Консервілердің заттаңбасында кәсіпорынның деректемелері мен ингредиенттердің құрамы орыс тілінде айқын жазылып тұрғанына қарамастан, Ресей лабораториясының мамандары Еуразиялық экономикалық одаққа мүше мемлекеттердің сауда желісінде қазақстандық өнімдерді сатуды шектей отырып, консерві өнімдерінің өзге түрлеріне қатысты мүлдем басқа рұқсат етілген деңгейлерді пайдаланған.

Көршілес мемлекеттің бақылаушы органдарының істеп отырған қисынсыз әрекеттері өзара бәсекелестікті дамытуда қолдан жасанды тосқауыл жасап, кәсіпорынға материалдық зиян келтіреді. Бұдан басқа, мұндай әрекеттер ЕАЭО (Еуразиялық экономикалық одақтың) шекарасынан тыс елдерде белгелі ие компанияның имиджіне айтарлықтай нұқсан келтіреді.

Жоғарыда айтылғандарды назарға ала отырып, құрметті Өмірзақ Естайұлы, «Ақ жол» фракциясы:

1. Тексеруді – Кеден Одағының Техникалық регламентін бұзушылық шын мәнінде орын алған ба?

2. Ресей Федерациясының уәкілетті органдары тарапынан жасалған қисынсыз әрекеттер анықталған жағдайда ала алмай қалған пайдасын қоса алғанда, қазақстандық экспорттаушылардың кеткен шығындарының орнын толтыру мәселесін көтеруге бастамашылық жасауды ұсынады.

Құрметпен,
«Ақ жол» фракциясының депутаттары

«Ақ жол» партиясының
баспасөз қызметі

БІЗ ТӘУЕЛСІЗДІКТІ КІМДЕРДЕН АЛДЫҚ?!

ҰМЫТПАУ - ҰЛЫҚТАУ БОЛМАУЫ КЕРЕК!

Алматыдағы Абай атындағы опера және балет театрында Коммунистік Жастар одағының 100 жылдығы тойланды. Қаншама ұлтты қанға бөктірген, Алаш арыстарынан бастап, Қазақ Тәуелсіздігі үшін күрескендердің бәрін қырып салған коммунистердің көсемі Лениннің мүсінін төрге шығарып табынушылар, оның бейнесі салынған медальмен марапатталды. Ленин бейнесіндегі комсомолдық төсбелгілерін тағып масайрап жүрді. Тәуелсіз Қазақ сарбазы ұстаған Ленин бейнесі жарқырап тұрған Кеңестік қызыл ту Көк туымыздан да биікке көтерілді... Мемлекеттік емес жиында Мемлекеттік Туымыз қайдан жүр? Әлде Тәуелсіз Қазақстан мен комсомолдың арасында әлдебір байланыс бар ма?

Бүгін бүкіл әлеуметтік желіде және сайттарда комсомолдың тойына келгендердің арнайы «сыбағаларын» беруде.

Әрине, Тәуелсіздікке дейін кеңес кезеңіндегі 14-28 жастағылардың комсомол болмағандары жоқ. Заман солай – билік соны талап етті. Енді ол өткеніміз, тарихымызды ұмытуға болмайды дейміз. Бірақ Ұмытпау деген – Ұлықтау болмауы керек! Сұрыптау керек. Коммунизмнің адамзатқа тигізген адам айтқысыз алапат апатын айыптауды Ұмытпауымыз керек!

Осы біз Тәуелсіздікті кімдерден алдық? Коммунистерден алдық емес пе? Ал Комсомол дегеніміз – Коммунистік Жастар Одағы (Коммунистический Союз Молодежи) деген сөз. Коммунистік партияның жастар ұйымы. Толық аты Бүкілодақтық Лениншіл Коммунистік Жастар Одағы – БЛКЖО. Бүгінгі жастарға түсіндіріп айтсаң, Коммунистік партия дегеніміз мысалы, қазіргі биліктегі «Нұр Отан» партиясы болса, комсомолдар – «Жас Отанмен» бірдей ғой.

Сонда бұрын бізді отарлаушы коммунистердің идеологиясын белсенді атқарушы органы – комсомолдың 100 жылдығын тойлау қандай ұғымға сыяды? Пайымы мен парасаты бар адамға - парадокс емес пе? Бұл тойды кімдер ұйымдастырды? Қыруар қаржы қайдан алынды? Бүгінгі парламентте отырған Косарев бастаған Коммунистік партияның жалғыз өзінің бұған шамасы жете қояр ма екен? Бұндай мерейтойға жеткеніне жүректері жарылардай қуанышты болып жүрген Қуаныш Сұлтанов пен бақыттан басы айналған Бақытжан Жұмағұловтар бастаған, депутат Серік Сейдумановтар қостаған нұротандықтардың толып жүргеніне қарағанда билік соларда секілді. Кеңестік-комсомолдық медалдарын сыңғырлатып тағып алып, сызып жүрген коммунист депутат Жамбыл Ахметбековтың жайран қағуын «өз тойы» болғандықтан шығар дедік. Ал нұротандық сенатор Бірғаным Әйтимованың есі шыға шаттанып жүргеніне не дерсің? Әлде, Қазақстан Коммунистік Жастар одағының хатшысы кезінде Желтоқсан оқиғасында жастарды қалай жазалағанын «жалыны» әлі басылмаған ба? Айтпақшы, «Қазақ үні» кеше бұл туралы «КОМСОМОЛДАР ЖЕЛТОҚСАНШЫЛАРДЫ

ҚАЛАЙ ЖАЗАЛАДЫ?» атты тарихи құжаттарды жариялай бастады. Бұлардың бәрінің «Мен әлі құлмын» деп мақтанғандай, отарлаушы империяны дәріптейтін медалдарын жарқыратып ашып тұрып, маз-мәйрам болып суретке түсуін, нағыз саяси сауатсыздық деуге болады.

Иә, парламенттегі партиялардан «Ақ жолдан» басқа екі партия тайлы-таяғымен түгел өріп жүр. Тіпті, «Біз ғана оппозициямыз» деп кеудесін қаққанда бос жаңғырық шығатындар да босағадан көрініп қалды... Рухани жаңғырып жатқанымызда бұлай рухани-саяси кері кетуді қалай түсінеміз?

Бұл Тәуелсіздік идеологиясына қарсы соққы екенін білу үшін көп ақылдың керегі жоқ шығар... Комсомолдың «Күрес қайта басталады» («И вновь продолжается бой») атты әйгілі әнұранын тойға қатысқан нұротандықтар мен Тәуелсіз Қазақстан парламентіндегі коммунистер (нонсенс) және «оппозиция» өкілдері қосыла шырқады ма, ол жағын тойға қатыспағандықтан әзірге айта алмай отырмыз. Өйткені, «Ақ жол» партиясы басшылығы комсомол тойына шақырту алғанымен, қарсылық білдіріп, қатысудан бас тартты.

Әйгілі Роза Рымбаева бастаған комсомол әншілердің шақырып, шақасын төлегесін кеңестік әндерді шырқауына, қазір «әншілер» деген сөз – «оларға бәрібір, бәрі кешірімді» деген ұғымға айналып кеткендіктен, бұдан әрі сөз шығындамай-ақ қоялық. Бірақ бізден басқа, өзін-өзі сыйлайтын, ұлттық идеологиясы бар, өз тілі, өз ділі бар Тәуелсіз Мемлекеттерде бұрынғы отарлаушы ел

идеологиясын насихаттағандар болса, (олай болуы мүмкін емес) әншісімен қоса әкімі, министрі, депутаттары қызметінен ғана емес, елінен аман кетуі неғайбыл? Ендеше, біздің билік басқаларды қайдам, отарлаушы империялық Коммунистік Кеңес Одағының туын көтеріп, жырын жырлап жүрген, Тәуелсіз Қазақстанның Парламенттік депутаттық төсбелгісін Кеңестік комсомолдың төсбелгісіне айырбастағандарды сол соңғы төсбелгілерімен қалдырып, мандатынан айыруы керек.

Әрине, алыс-жақыннан тойға келгендердің ішінде бұл шараның Ұмытпауға емес – Ұлықтауға айналып кетерін білмей, опық жеп қалғандар да бар шығар. Ендеше, оларды «орға» түсірген тойды ұйымдастырушылар өз мақсаттарына жетті деуге болады.

Ал Тәуелсіз Қазақ Елінің Ұлттық идеологиясы қашан мақсатына жетеді?

Қазыбек ИСА
qazaquni.kz

ТӘУЕЛСІЗ ЕЛДІҢ АСТАНАСЫНДА ОТАРЛАУШЫ ЕЛДІҢ ИДЕОЛОГИЯСЫН ТОЙЛАМАҚ ПА?

Алматыда тойланған Комсомолдың 100 жылдық мерейтойы елді шулатты. Зиялы қауым өкілдері бастап, көзі ашық саясаткерлер мен қалың қазақ отарлаушы елдің идеологиясының мерейтойын тойлағандарды сынап жатыр. Әлеуметтік желіні ашып қалсаңыз комсомолдарды қарғаған жазбаларға тап боласыз.

Ол аз ба, енді бұл тойдың жалғасы Тәуелсіз еліміздің бас қаласы – асқақ Астанада жалғасын таппақшы.

– Бүкіл ел қарсы шығып, наразылық танытып жатса да 100 жылдықты ұйымдастырушылар сөз ұғар емес. Алматыдағыдай мерекелік шара енді Астанада 29 қазан күні өткізілмек көрінеді. Міне осындай коммунизмге уланған комсомолдар басқарған елде діни «измдерге» уланған көрсоқырлар шықпағанда қайтсін, – деп жазды abai.kz сайтындағы әріптестеріміз.

Халықтың ашуын туғызғандарын түсінбек түгілі, елмен санасу керектігін қаперіне де алмайтын коммунистер қайта сол режимнің қайта орнатылуын көкесп жүрген секілді. Қазақстан коммунистік халық партиясы Астана қалалық орталық комитетінің бірінші хатшысы Марат Әубәкіровтың пікірін оқып көріңіз өзіңіз:

– Кешегі екінші дүниежүзілік соғыста жеңіске жеттік қой. Сол жетістікке коммунистік уақытта қол жеткіздік. Комсомол болу, компартияның мүшесі болу – тарих қой. Неге оны тойламауымыз керек? Ал тарихтың орыны бөлек. Қазір халық қарсы шығып жатыр деп отырсындар, ал 50 жылдан кейін коммунистік кезең қайта орнап халықтың жағдайын жасап тастайтын шығар. Кім біледі?! Жалпы, басқалар қарсы шығып жатыр деген сөзбен келіспеймін. Ары кетсе бір-екі адам айтқан болар. Керісінше осы бастамаға үн қосып, мен де барғым келеді, мынадай идея бар деп келіп жатқандар баршылық, – дейді Марат Әубәкіров.

Комсомолдың қызыл тойына қарсы шыққан «Қазақ үні» порталы бұл туралы аз мақала жазбады. Мәселен, белгілі ақын Қазыбек Исаның

«Біз Тәуелсіздікті кімдерден алдық?» атты мақаласы қоғам қолдауын тауып, оған еліміздің танымал сандақтары өзінің оң пікірлерін білдіріп жатыр. Ал, «Комсомолдар желтоқсаншыларды қалай жазалады?» және «Колбинді жан-жүрегіммен қолдаймын: Бірғаным Әйтимованың желтоқсаншылар туралы хаты» деп аталатын мақалаларымызда кезінде танымал ғалым Берік Әбдіғали құрастырған «Қазақ ұлт-азаттық көтерілісі. XX кітап» атты жинағында жарияланған тарихи құжаттарды келтіріп, комсомолдардың қазаққа қарсы идеологияны қалай насихаттағанын тайға таңба басқандай дәлелдедік.

Елдің сөзін қыстырмайтын коммунистер болса «Сталин кезінде тудық, оны қалай ұмытамыз, бұл тарих емес пе?» деп кеуде қағып сөйлеп, енді Астанада мерейтойларын атамақшы.

Мәселен, сол коммунистік партия мүшелерінің бірі, Алматы қоғамдық кеңесінің төрағасы Рахман Алшанов Информбюро порталына берген сұхбатында былай депті:

– Қазіргі жастар комсомолдардан қатты қалып кеткен. Бұл тарих қой. Оны қалай ұмытамыз? Біз Сталин басшы болып тұрғанда дүниеге келдік. Оны естен қалай шығара аламыз? – депті.

Енді осы тәуелсіз елдің жастары Астанадағы комсомол тойын тойлауға қарсы шықпаса, қолдамайтыны айдан анық. Егеменді еліміздің елордасында бұл тойды өткізуге жастар түгілі, көзі ашық зиялы қауым, танымал саясаттанушылар, БАҚ өкілдері жаппай қарсы шығып жатыр. Халық наразылығын ескерсе, билік те бұған жол бермейді деп сенеміз!

Қазақ үні

ҚАЗАҚТЫ ӨЗГЕ ТІЛДЕ СӨЙЛЕУГЕ МӘЖБҮРЛЕП ЖҮРГЕН ӨЗІМІЗ

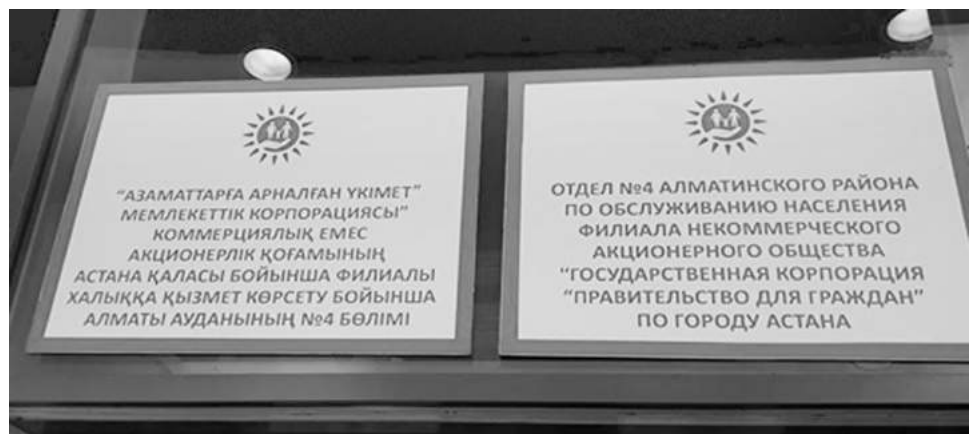
Қазақты өзге тілде сөйлеуге мәжбүрлеп жүрген өзіміз! Осыны мен айтып та, жазып та келемін. Қай жерге барсаңыз да шет тілі, жалғыз өзі қожайын болып, мемлекеттік тіл шеттетіліп жатады. ХҚКО, Халыққа Қызмет Көрсету Орталығы дейміз. Бүгінгі күннің бір-екі сағатын сол жерде өткіздім. Сөйтіп, өз көзіммен көріп, бақылап, өзімше бір зерттеп қайттым.

Орталыққа кірісімен, ең алдымен ресепшінде отырған операторларға барып талон аламыз. Сосын барып, қай үстелге баратынымызды, сол талон нөмірі арқылы дауыстап өздері шақырады. Және де, монитордан да қарап біле аламыз. Несі керек, бұл жұмыс тәртібін барлығымыз біліп алғанбыз. Өткенде бір банкке бардым. Реніш жоқ. Қазақ тілін таңдадым, сол тілде шақыртылдым. Осы жерде де солай, заңды, барлығы дұрыс болуы керек-ті.

Ал бұл жер болса, әдістеніп алғандарына ұқсайды. Кірісімен, операторларға тақап кезекке тұрдым. Осы кезден айта кететінім, менің алдымда тұрған адамдардың жартысынан көбісі, қазақ

тілін таңдап сөйлесті. Сөз жоқ, таңдалған тілде қызмет көрсетіліп-ақ жатты. Барлығы дұрыс сияқты. Ашуланатындай ештеңе жоқ. Мен де, мемлекеттік тілде тілдесіп, талонымды алдым.

«Қызықтың көкесі» одан кейін бас-талды. Қолыма түскен талон (қазақ тілі таңдалып, сол тілде сөйлескеннен кейін, міндетті түрде талон да сол тілде толтырылуы керек!) орыс тілінде толтырылып басылған екен. Жарайды. Талонымды суретке түсіріп, үндемей ғана бос орынға барып жайғасып, «байқауымды» асықпай отырып жалғастырдым. Жанды дауысты шақыртуларында қазақ тілінің анда-санда шығып тұрғаны болмаса, орыс тілі басым

екені анық болды. Сөйтіп, кезегім келгенде, мені де орысша ақырып шақырғанда, барлығы белгілі болды.

Қазақ тілінде, міндетті түрде қарсы алып, (көз бояушылық жасалып) әрі қарайғы жұмыстары осы жерден шектеліп, орыс тілі бір өзі, үйреншікті «көшбасшы» ретінде жүре береді екен.

Олай дейтінім, ХҚКО өзара сараптама жасап, қорытындыларында «Орыс тіліне сұраныс көп! Сондықтан, қазақ тілінің жағдайы осындай» деулері, бек мүмкін.

«Орыс тіліндегі талондарды операторлар береді. Кінә солардан» деп, ХҚКО басшысының орынбасары Айбек Анисин «жауабын» берді. Олай емес, тікелей кінә

(жауап) өздерінен (басшылардан) екенін түсіндірім. Және, онды-солды Конституциямыз да, басқа да заңдар, адмдардың құқықтары бұзылып жатқанын жеткіздім. Түзетеміз, түсіндіреміз, деп уәдесін беріп, қолымды алып, орынбасары шығарып салды. Сырттағы, көше атауы жазылып бекітілген таяқшасының өзі «жыртылып біткені» көрініп тұр. ХҚКО-ның бүгінгі халы осы. Ендігісін, ертеңгі күн көрсетеді. Жағдай сол күйде, еш өзгеріссіз қалатын болса. Жауаптыларды «тауып» жауапқа тарту керек!

Жасұлан ИСА
Қазақ үні

■ КЕДЕН

ЖАСЫРАМЫН ДЕП ЖАРҒА ЖЫҒЫЛДЫ

Күздің қара суығы алқымнан ала бастағалы бері «Хоргос» халықаралық шекара маңы ынтымақтастығы орталығында маусымдық тауарларға деген сұраныстың көптігі күннен-күнге арта түсуде. Оған Қытай мен екі ортада күнделікті сауда-саттық мақсатымен қатынайтын адамдардың саны да төрт мыңнан асып жығылатыны дәлел. Осы орайда, ары-бері сапырылысып жатқан жолаушылар контингентінің ішінде небір теріс пиғылды пенделер де аз емес.

Олар кедендік тексеру кезінде тауарларды жасырып өтудің небір әдістерін қолдануға тырысады. Себебі, қымбат бағалы киімдердің кедендік баж салығының тарифі жоғары болғандықтан, кеден заңына бағыну ондай адамдарға онша тиімді емес. Сондықтан да қулықтың қырқы қалтарысын қолданудың небір әдістерін ойластырады. Осындай қысылтаяң сәттерде бірлесе әс-әрекет ету шаралары ғана тиімді нәтиже беретіні сөзсіз.

Жуырда, кезекті кедендік тексеру кезінде теріс пиғылды контрабандистердің жымысқы әрекеті кеденшілердің назарынан тыс қалмады. Кеденшілер мен шекара қызметі және «Қорғас» полиция бөлімі қызметкерлерімен бірлесе отырып әрекет етудің нәтижесінде 70 дана қымбат бағалы терілерден (негізінен құндыз) тігілген сырт киімдер ұсталды. Қазіргі уақытта ұсталған тауарлардың кедендік құнын анықтау және аталмыш тауарларға қатысы бар адамдарды жауапкершілікке тарту мәселелері қолға алынуда.

Алматы облыстық мемлекеттік кірістер департаменті «Алтынкөл» кеден бекетінің баспасөз қызметі

■ АҚПАРАТ

САНДЫҚ ӘЛЕМНІҢ ҚАУІП-ҚАТЕРІ: ДЕРБЕС ДЕРЕКТЕРДІ ҚАЛАЙ ҚОРҒАУ КЕРЕК

Бүгінде дербес компьютерлер, гаджеттер мен смартфондар адамдарға ақпарат, мәліметтер алмасу, білім мен электрондық қызмет көрсету саласына қол жеткізу үшін үлкен мүмкіндіктер бергені белгілі. Миллиондаған адамдардың өмірін жеңілдетіп, сандық әлем өсіп келе жатқан киберқылмысқа байланысты көптеген мәселелерді әкелді. Бірақ, жай ғана қарапайым, маңызды қадамдар халықты кибершабуылдан қорғай алады. ҚР Қорғаныс және аэроғарыш өнеркәсібі министрлігінің Ақпараттық қауіпсіздік комитеті өзінің жеке деректерін қалай қорғау керектігі туралы айтып берді.

Неге киберқауіпсіздікті қолдау маңызды?

Біріншіден, бүгінгі күні ғаламтордың желілік кеңістігі ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың арқасында ақпаратты беру мен таратудың, сервистер мен қызметтерді қашықтықтан көрсетудің сапалы жаңа ортасын қалыптастырады.

2018 жылы Комитет жүргізген кибер қауіпсіздік қаупі туралы халықты хабардар ету жөніндегі әлеуметтік зерттеу деректеріне сәйкес, Қазақстанда халықтың 67%-ы ғаламтор, оның ішінде ұялы байланыс арқылы қызықты ақпарат пен қызметтерді алуды қалайды.

Екіншіден, кибершабуыл болған жағдайда өзара тәуелді объектілер (онлайн-қызметтер мен сервистер) санының өсуі «каскадтық әсерге» әкелуі мүмкін. Белгілі болғандай, халықтың 46%-ы онлайн-қызметтерді төлеу үшін мобильді қосымшаларды үнемі пайдаланады, халықтың 32%-ы қажетті ақпарат алу үшін «электрондық үкімет» порталын үнемі пайдаланады, ал халықтың 31% -ы банк қызметтерін алу үшін ғаламтор-банкінгі пайдаланады.

Үшіншіден, компьютерлік шабуылдар онлайн-қызметтерге қоғамдық сенімді әлсіретуге және экономикаға зиян келтіруге қабілетті. Ақпараттық қауіпсіздік комитетінде айтылған мәліметтер бойынша соңғы жылы қазақстандықтардың 34%-ы кибершабуылға ұшыраған. Тағы бір үлкен пайызы – IT саласындағы сұралған мамандардың 61%-ы өз қызметінде киберқауіпсіздік қаупіне тап болады.

Айта кету керек, көптеген жағдайларда компьютерлік шабуылдар адамның салғырттығы мен абайсыздығының салдарынан сәтті өтеді. Соңғы жылы сұралған қазақстандықтар кибершабуылдардың әр түріне ұшыраған. Ең жиі кездесетін зиянды спам, оған ел халқының 11%-ы тап болған. Елдің әрбір оныншы тұрғыны зиянды компьютерлік вирустардың шабуылымен бетпе-бет келген. Халықтың

7%-да әлеуметтік желілердегі аккаунттары бұзылды. Халықтың осындай саны (7%) банк карталарымен кибералаяқтыққа ұшырады.

Ақпараттық қауіпсіздік комитеті сандық әлемде қауіпсіздікті сақтау үшін бірнеше ұсыныстар береді:

Бірінші. Бағдарламалық жасақтама – операциялық жүйе, бағдарлама-қосымшалар, антивирустық және басқа бағдарламалар үшін жаңартуларды үнемі орнатыңыз. Бағдарламалық жасақтаманы автоматты түрде жаңарту мүмкіндігін іске қосыңыз.

Екінші. Лицензияланбаған бағдарламалық жасақтаманы немесе тексерілмеген көздерден бағдарламалық жасақтаманы орнатуға жол бермеңіз.

Үшінші. Құпия сөзіңізді ешкімге ашпаңыз, олардың ең маңыздысын шифрланған түрде сақтаңыз. Сенімді парольдер Комитеттің ұсынысы бойынша кем дегенде 8 символдан тұруы тиіс және әріптердің, сандар мен символдардың (!@# \$ % ^&*). Барлық сайттарда бірдей құпия сөзді пайдаланбаңыз. Және құпия сөзді мезгіл-мезгіл өзгерту қажет екенін есте сақтаңыз!

Төртінші. Операциялық жүйенің кіріктірілген брендмауэрін ешқашан өшірмеңіз. Брендмауэр компьютер мен ғаламтор арасында қорғаныс тосқауылын жасайды. Брендмауэрді өшіру тіпті бір минутқа да ДК зиянды бағдарламаны жұқтыру қаупін арттырады.

Бесінші. Сіздің жүйеңізді ықтимал онлайн-қатерлерден қорғау үшін лицензиялық антивирустық БҚ немесе сенімді көздерден вирусқа қарсы және антишпиондық бағдарламалар пайдаланыңыз.

Алтыншы. Флэш-жинақтағышты пайдаланған жағдайда, құрылғыны антивируста тексеруді міндетті түрде жүзеге асырыңыз. Белгісіз флеш жинақтағыштарды (немесе USB жинақтағыштарды) компьютерге қоспаңыз.

Жетінші. Сізге таныс емес пайдаланушылардан файлдарды қабылдамаңыз, сондай-ақ EXE, JPG, AVI, CMD кеңейтімдері бар файлдарды ашқанда абай болыңыз.

Сегізінші. Жіберушіні білсеңіз де, электрондық пошта, жедел хабарлар немесе әлеуметтік желілер жарияланымдарындағы сілтемелерге басу арқылы салынған файлдарды аша отырып, мұқият болыңыз.

Тоғызыншы. Егер сіз таңғыш баннерлік жарнамаға, қалқымалы терезелерге тап болсаңыз, «келісемін», «ОК», «рұқсат ету», «мен қабылдаймын», «жүктеу», «жалғастыру» және басқа да «келісім түймелері» кнопкаларын баннерлік жарнамада одан әрі іс-қимыл жасауға баспаңыз.

Онныншы. Электрондық пошта хабарларындағы сілтемелерге ауыспаңыз және авторлық құқықтарды бұзу арқылы тегін бағдарламалық жасақтама ұсынылатын веб-сайттарға жол бермеңіз. Белгісіз Домен аймақтарынан музыка, ойын, бейне және басқа «тегін» жүктеулерден сақтаныңыз (.ws, және т. б.). Олар жүктеуде зиянды бағдарламалық жасақтаманы қамтуы мүмкін.

Он бірінші. Сайттарда тіркелген жағдайда, өзіңіздің жеке мәліметтеріңізді сақтауға, мұқият қарап, сайттардың беделі бағалау сервистерін және Virus Total, URLVoid сияқты сілтемелердің онлайн сканерлерін пайдалану қажет. Zip.ru, Web Inspector және т. б.

Он екінші. Әлеуметтік желілерде өзіңіздің жеке өміріңіз мен туыстарыңыз бен жақындарыңыздың өмірі туралы қажетті мөлшерден артық айта бермеңіз.

Комитетте атап өткендей, осы қарапайым, бірақ өте маңызды ережелерді сақтамау жеке компьютерге, серверге немесе компьютерлік желіге зиян келтіру үшін арнайы құрылған зиянды бағдарламалық қамтамасыз етуді белсендіру арқылы дербес деректердің қауіпсіздігін әлсіретуге әкелуі мүмкін.

Соңында, ақпараттық қауіпсіздік комитеті қол жетімділігі шектеулі дербес деректерге қол жеткізе алатын азаматтың немесе оператордың өзі олардың құпиялығын, талаптарды сақтау арқылы, олардың жеке басының келісімінсіз таратылуына жол бермеуді қамтамасыз ететінін еске салады.

Компьютерді зиянды бағдарламалық қамтамасыз етумен жұқтыруға күдік туған жағдайда, 1400, +7 7172 559997 тегін бірыңғай қысқа нөмірі бойынша компьютерлік инциденттерге әрекет ету Қызметіне немесе incident@kz-cert.kz электрондық поштасы арқылы хабарласуға болады.

ЖШС «Білім» «Ғылыми зерттеу орталығы»

**ЕҢ АЛДЫМЕН
ОҚЫРМАНДЫ СЫЙЛА!**

«Журналист ең алдымен жазатын тақырыбын әбден зерттеуі тиіс. Яғни, тақырыпты игеруі керек. Бұл үшін, әрине, жас тілшіге алғашқыда жетекшісі немесе ұстазы қандай бағыт-бағдар береді, істің сәтті сабақтасуы соған да тікелей байланысты болуы мүмкін», – дейді С.Мұқанов пен Ф.Мүсіреповтің мемлекеттік әдеби-мемориалдық музей-кешенінің директоры, кезінде «Лениншіл жас», «Халық кеңесі», «Қазақ Елі», «Шалқар» басылымдарында ұзақ жылдар еңбек еткен танымал журналист, ақын, Халықаралық «Алаш» сыйлығының лауреаты Әділғазы Қайырбеков.

– Осындайда бір кезде өзіме өмір бойы сабақ тұтқан бір жайт еске түседі. Сонау тілшілік қызметке енді ғана кірісетін балаң шақта тапсырма алайын, тақырып алайын деп «Лениншіл жас» газетіне ең алғаш барғанымда, ондағы білікті жас журналистердің бірі, бүгінгі «Егемен Қазақстан» газетінің бас редакторы Жанболат Аупбаев ойлана келіп, мені Топырақтану институтына жіберді. Жасыратыны жоқ, іштей «апырай, мына кісі тым бір қиын шаруаға жұмсады-ау! Анау-мынауның тісі бата бермейтін ондай жауапты істі қалай атқарамын!» деп тіксініп те қалдым. Әйткенмен, шегінуге жол жоқ, ойбай, Жәке, қолдан келмейді деп ат-тонды ала қашуға және болмайды. Содан аталған оқу орны туралы мәлімет жинап, алдын-ала қарулануы алу үшін қазіргі Ұлттық кітапхананы бетке алдым. Мұнда бірталай отырып, Топырақтану институты мен осы мекеме айналысатын ғылым саласымен тереңірек танысуға тура келді. Сөйтіп белгілі тақырыпты зерттеп, топырақтанудың не екенін бақайшағына дейін оқығаннан кейін ғана институтқа бардым, мақаламды жаздым дегендеймін...

Бұл маған бір үлкен сабақ болғаны рас. Екінші рет Алматыға Аркадий Райкин келетін болды да, соны ести салып, атақты артиспен қалайда тілдесіп қалуға талаптандым. «Лениншіл жас», білесіз, журналистердің ғажайып ұстаханасы. Онда жас журналистердің ұдайы ізденіп, бірінен-бірі асып түсуге тырысып, тосын тақырып іздеп, небір тың формалар тауып, шарқ ұрып жүретін салт бар еді. Мен де бір орайы келе қалған іске іштей масаттанып, апта бойы тағы да сол әйгілі артист туралы мақалалар мен оны берген сұхбаттарын оқып, осынау кең танымал адамның өмірбаянына, өнеріне қатысты тың деректер жинап, сала құлаш сұрақтарымды дайындап бардым. Бірақ үш күн бойы о кісімен жолыға алмай жүріп, ақыры қазіргі Республика Сарайының сырт жағындағы қызметтік есіктің тұсындағы мыжырайған жаман ағаш орындықта отырып, сол кісіден жарты сағат сұхбат алғаным күні бүгінге дейін есімнен кетпейді. Расында оны басқа жерден ұстау мүмкін емес еді. Әйтеуір, ығытын тауып, репетициядан шығып бара жатқан жерінде ұстап, тілдесудің сәтін түсіруімді өзіндік бір ерлікке баласам да артық емес шығар.

Қызығы, мақалам дайындалып, «Лениншіл жастың» бетіне түсейін деп жатқан кезде Орталық Комитеттен Райкин туралы бір де бір мақала жарияланбасын деген шұғыл нұсқау түсті де, «айды аспанға шығарам ба» деп үміттенген әлгі дүнием беттен алынып тасталды! Сонда бір мақала үшін қаншама дайындалып тер төккенім, кейіпкермен кездесу үшін

екі өкпемді қолға алып зыр жүгіріп, табан тоздырған қыруар еңбегім зая кетті-ау деп қатты опынғаным да есімде.

Кейін «Халық кеңесі» газетінде жүргенімде шығардым соны. Қарап отырсам, арада он бір жыл өткеннен кейін жарық көріпті Райкин туралы әлгі мақала. Дегенмен, жаман дүние емес екен, ондай нәрсе бәрібір ескірмейтін көрінеді, он бір жылдан кейін барып бір-ақ жарияланса да қуандым іштей. Аркадий Райкинді әжептәуір-ақ зерттепін, оның

өнер мәңгілік болғандықтан ба, осы бағытта айтылатын әңгіме де жерде қалмайды екен. Тіпті, Әдебиет, Мәдениет, Өнерімізге қатысты кейбір сұхбаттардың өзі кейін араға көп жылдар өткеннен кейін алып қарасаң, маңызын жоймайтын көрінеді. Оны қайталап еске алуға болады екен, қызығып оқуға болады екен.

Журналист үшін ең бір керек шаруаның бірі – иссапар. Өйткені тек кабинетте отырып алып, жаза беру қисынға келмейді. Жұрттың бәрі ғұмыры теңізге түсіп көрмесе

ҮЛКЕННЕН ДЕ, КІШІДЕН ДЕ ҮЙРЕНДІК

айтқан әдемі ойларын тәуір-ақ кестелеген екем. Ең қымбаты да сол ойлар еді. Соны кезінде алып қалғаным үшін көңіл марқайды. Мұны айтып отырған себебім, журналиске ең бір керек қасиеттердің бірі – тақырыпты ізденіп жүріп табудың және оны ашу үшін көп зерттеудің пайдасыз болмайтынын еске салу ғой.

Одан соң журналистикада көп айтылып жүрсе де, ұдайы ескеруді қажет ететін тағы бір қағида – жас маманның белгілі бір салаға бейімделуі. Мысалы, біреу өнеркәсіп тақырыбына жазғанды ұнатады. Екінші біреу ауылшаруашылығы саласын немесе экономиканы қалайды, үшінші тілшінің оң жамбасына хабар-ошар, күнделікті өмірде болып жататын алып-ұшқан жаңалықтарды жеткізу келуі мүмкін. Бірақ адам осылардың біреуіне мейлінше бейімделгені ұтымды.

Жалпы, жастайыңнан-ақ өзіңнің қалаған тақырыбыңа көбірек барғаның жөн.

Әлгі әмбебап болып, барлық тақырыпқа да барамын деу кейде журналисті шаршатады. Әрине, жан-жақты болу жақсы. Бір қарағанда, оның артықшылықтары да көп болып көрінуі мүмкін. Дегенмен, түптің түбінде бәрібір ұтылыс таба-сыз. Себебі, істі жетік білмегеннен кейін дайындық осал. Содан атүстілік пайда болады. Тақырыпты ашылмайды. Діттеген нәрсеге терең бойлап бара алмайсыз. Ал енді «алтын шыққан жерді белден қаз» демекші, белгілі бір саланың айналасында тұрақтап, оны терең дендей зерттеп дағдыланған адам өзі ұнатқан сол бағытта бірінен кейін бірін шығарып небір тартымды тақырыптарды аша беретін болады. Өз басым жиырма жылғы журналистік жұмысымда, негізінен, мәдениет, әдебиет өнер тақырыбын қаузаған екем. Қарап отырсам, ұдайы театрмен, шығармашылық одақтармен көп байланыста жүргендіктен де шығар, осы негізде талай іс тындырған сияқтымын. Одан соң байқағаным,

де, мұхиттар асты әлеміндегі небір таңғажайып оқиғаларды көзбен көріп, қолмен қойғандай суреттейтін Жюль Верн емес қой. Журналиске де керемет фантазия керек. Ондай таңғажайып қиял әлемі болса құбақұп. Бәрібір оған да қоса мына бүгінгі өмірдің бүлк-бүлк соққан қан тамырын қалтқысыз дөп басу үшін үнемі иссапарға шығып отырған жөн. Жолдар журналисті неше қилы адамдармен кездестіреді. Түрлі оқиғалармен ұшырастырады. Соның қайнаған ортасында жүріп, ол өзінің көптеген тақырыбын табады.

Кезінде, негізінен, жастар газетінде еңбек еттім. Ол кезде журналистерге ұшақпен ұшып, мәселен, таңертең Алматыда отырсаң, түстен кейін Маңғыстауда жүретін жағдай болатын еді. Қазір де газеттердің жағдайы бірте-бірте түзеліп келе жатыр. Сондықтан журналистерді түрлі иссапарларға жиі-жиі жіберу газет үшін де, журналист үшін де тек пайдалы деп ойлаймын. Көп жүру керек.

Ең абай болатын нәрсе – жалған ақпарат бермеу керек. Ол үлкен қателікке ұрындырады. Жаңсақ ақпарат кейде байқамай беріліп қалуы мүмкін. Кейде елемегендіктен немесе білместіктен де жариялануы кетуі ғажап емес. Мұндай олқылық журналистке де, оның газетіне де абырой әпермейді. Одан соң оқырманды аяу керек. Баспасөзге имандай сенетін көпшілікті сыйлау керек. Жалған ақпарат жарға жығады. Ешқашан да долбармен, осылай болар-ау деген жобамен хабар тарата салудан сақ болған жөн. Біле білсек, халықты алдау, оны шатастыру қылмысқа пара-пар. Кейбір тілшілердің өз пікірін, жеке көзқарасын дүбара ақпарат арқылы таратып жіберетін сәттері кездеседі. Өз басым ондайға қарсымын. Өзің әбден көзің жетпеген нәрсені жетірет өлшеп, соның анық-қанығына көзінді жеткізбей тұрып жұртқа шығаруға мүлде болмайды деп есептеймін.

**ШЕБЕРЛІК ТАЛМАЙ
ІЗДЕНУМЕН ШЫНДАЛАДЫ**

Қырық жылдай қаламгерлік сапында келе жатқан белгілі журналист, ақын Сайлаубай Тойлыбайдың да жас әріптестеріне берер үлгісі аз емес.

– Кез келген шығармашылық еңбектегі шеберліктің көп оқу мен талмай ізденудің арқасында келетіні белгілі. Одан соң, әрине, сол бағыттағы белгілі бір адамдардың ықпалы ерекше орын алады. Мен университеттің журналистика факультетін 1972 жылы түгескен едім. Содан бастап, негізінен, газет жағында қызмет істепмін. Егер тәжірибелі журналистерден алған тәлім-тәрбие жәйін сөз қыла бастасақ, өз ісінің «сүйегін шағып, майын ішкен» дейтіндей небір ағалардың құлағын шулатарымыз анық. Мысалы, «Лениншіл жаста» талай нәрсенің жөн-жосығын үйретіп, кәсіп сырына баулыған Ырым Кененбаевты қалай ұмытармын! О кісі ауыл шаруашылығы бөлімін басқаратынды. (Қазір қарап отырсақ, бізге ере-

ба, жазбайсың ба, әйтеуір, отыр! Ең аяғы сурет салсаң да, белгілі бір мезгілде үстеліңнің жанынан табыл. Сонда ой-өрісің де сол уақытқа бейімделеді. Көп айтыла беретін шабыт та сол уақытта келеді» дейтін. Одан кейін марқұм Төлеген Айбергенов те өлеңді қарындашының сабын тістелеп, түйіліп, түнеріп, толғанып отырып жазып тастайды деуші еді. Мұны айтып отырғаным, бәрі әркімнің бейімделуіне байланысты ғой. Біреулер түнде жазды, әлдекім қаламға таңнан тұрып жарма сады дегендей. Әйтеуір, әркімнің шабыты әрқалай келеді.

Тегінде, жазу дегеніңіз таңғажайып өнер ғой! Адам бойына берілген керемет бір қасиет. Сол қасиетті ұштай білу, жетілдіріп отыру әркімнің өзіне байланысты шығар.

Қазір өз ісіне жетік жас журналистер қатары көбейіп келеді. Маған олардың батылдықтары ұнайды көбіне. Тақырып аясы да соншама ауқымды олардың...

Бірақ реті келгенде айта кетейік, бүгінде мен әлгінде айтып отырған ауылшаруашылығына байланысты дүниелер өте аз. Ауыл өміріне, атамекен тарихына қатысты толғамды дүниелер кенже қалып барады. Қазіргі нарықтық заманға қатысты қиындай түскен тұрмысты, ел өмірінің ащы шындығын ашып көрсететін мақалалар сирек. Мәселен, кезінде өзім өсіп-өнген ауылда мыңғырған мал да, жайқалған егін де... бәрі бар еді. Қазір соның бірі де жоқ. Орталықтағы клубтың шаңырағы да ортасына түскен. Қысқасы, жанды ауыртатын жәйттер жетерлік. Енді еңсені қалай түземекпіз? Жағдайды тез арада қалыпқа келтірудің жолдары бар ма? Көзді қырыға тігіп, өркениетті елдер қатарына қалай қосылмақпыз? Міне, осы бағыта жөн сілтейтіндей кәсіби, сүбелі дүниелер аз. Әрине, бұл үлкен олқылық...

Әйтеуір, мұны басым ауылдағы мектеп аман. Оған да шүкіршілік етесің...

Ал егер, тауқыметті қоя тұрып, есеу жолында ықпал еткен қаламгер ағайындар тізімін жалғастырар болсақ, Ақкөл Отарбаев сынды замандас еске түседі. Одан Қоғабай Сәрсекеев, Нұрғазы Шәкеев сияқты кісілердің де тәжірибесін көрдік. Әр қаламгердің, әр жетекшінің жазудағы, іс басқарудағы өзіндік мәнері болады екен. Соған қарап тәжірибе жинақтадық, ысылдық дегендей. Бертінде әйгілі Шыңғыс Айтматовтың өзімен дәмдес боп жүрудің, сырласудың сәті түскен. Ол кісі маған қаламын сыйлады. Сол туралы «Қастерлі қалам» деген өлең де жаздым.

Шыңғыс ағамыздан көп нәрсені үйренуге болады. Мен о кісінің шығармаларын түгелге жуық оқыдым. Прозалық шығармаларымен қатар журналистік еңбектері де бір төбе. Бір байқағаным, Шыңғыс ағамыз талмай жазатын адам екен. Демек, оны даңқ тұғырына жанкешті еңбек арқасында жеткен деуге негіз бар. Осындайда өз істерінің шеберлік биігіне тек дарын қуатымен қатар мандай тер арқылы жеткен курстастарым еске түседі.

Мысалы, Ұлықбек Есдәулет, Қонысбай Әбіл, Нұртілеу Иманғалиұлы, Әшірбек Амангелдиев, Марат Әбдіхалық, Батық Мәжитұлы, Қуандық Түменбай, марқұм Сейітқұл Оспан секілді курстастарымызды лайықты мақтан тұтамыз.

Қысқасы, журналиске ең керегі көп іздену, дамылсыз талаптану, тынбай жазу екен. Сонда біртіндеп шеберлік шыңына көтеріле бересің.

ЖАҢАНДЫҚ РЕЙТИНГТЕ КӨШ

Алматыдағы Республика сарайында Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университетінің 90 жылдығына арналған салтанатты жиын өтті. Аталмыш жиынға Қазақстан Республикасының Мемлекеттік хатшысы Гүлшара Әбдіқалықова, Парламент мүшелері, Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің өкілдері, Ұлттық ғылым академиясының мүшелері, елдің жетекші жоғары оқу орындарының ректорлары, отандық және шетелдік белгілі ғалымдар, 200-ден астам шетелдік қонақтар, Университеттің профессор-оқытушылар құрамы, студенттері мен қызметкерлері, сондай-ақ ҚазҰПУ түлектері – қазақстандық эстрада жұлдыздары қатысты.

Іс-шараның ашылуында университеттің ректоры Такир Балықбаев салтанатты жиынның қонақтарын университеттің 90 жылдық мерейтойымен құттықтап, сөз кезегін Гүлшара Әбдіқалықоваға берді. Мемлекеттік хатшы салтанатты жиналысқа қатысушыларға Қазақстан Президенті Нұрсұлтан Назарбаевтың құттықтауын оқып берді.

«Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті – отандық жоғары білім беру жүйесінің қара шаңырағы. Университет бүгінде тарихы 1928 жылы еліміздегі жалғыз педагогикалық факультеттің ашылуынан бастау алатын жетекші оқу орнына айналып отыр. Атын қалыптасуына белгілі ұлт қайраткерлері – Ахмет Байтұрсынұв, Темірбек Жүргенов, Халел Досмұхамедов, Сәкен Сейфуллин және басқа да көптеген көрнекті тұлғалар зор үлес қосты. Университетте Қазақстанның қарышты дамуына қажетті мамандар даярлайтын 14 академик, 155 ғылым докторы және 380 ғылым кандидаты сабақ береді» деп атап өтілген Елбасының Құттықтау хатын оқу орнының басшысына табыс етті.

Сондай-ақ, ҚР Білім және ғылым министрі Ерлан Сағадиевтің құттықтау сөзі оқылды. Француз Республикасының Төтенше және Өкілетті Елшісі Филипп Мартинэ құттықтау сөз сөйледі.

Ректор Такир Балықбаев өз сөзінде мерейтойлық іс-шараның маңыздылығын атап, Қазақстанның педагогика саласындағы жетекші ғылым және білім беру орталығы – Абай атындағы ҚазҰПУ жетістіктері мен әлеуеті туралы баяндады.

«Қазақстандағы алғашқы жоғары оқу орны қазіргі уақытта еліміздің ірі ғылыми және білім беру орталығы болып табылады. Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті жыл сайын жаһандық және ұлттық рейтингте өз орнын жақсартуда. 2018 жылы QS World University Rankings рейтингісінің қорытындысына сәйкес Абай атындағы ҚазҰПУ әлемнің үздік университеттері арасында 481-ші орынға (2017 жылы 481-ші орында болған) көтеріліп, өз позициясын нығайтты. Ал Emerging Europe және Central Asia арнайы рейтингінде Еуропаның және Орталық Азияның 30 еліндегі 200 жоғары оқу орындарының арасында Абай атындағы ҚазҰПУ 86 орынды иеленді (2017 жылы 91 орынды иеленген болатын). Абай атындағы ҚазҰПУ – республиканың педагогикалық жоғары оқу орындарының беделі биік көшбасшысы болып табылады. Қазіргі уақытта университет әлемнің 25 еліндегі 130 жоғары оқу орнымен ғылыми және академиялық байланыс орнатып, халықаралық ынтымақтастықты табысты түрде кеңейтуде».

Ректор университет мерейтойы аясында оқу орнының шетелдік әріптестерінің қатысуымен өткізілген бірқатар іс-шараларды атап өтті. Атап айтқанда, Францияның 8 университеттерімен меморандумдарға қол қойылғаны университет тарихындағы маңызды іс-шаралардың бірі.

Кездесуге университеттің тарихы

мен жетістіктері туралы деректі фильм ұсынылды.

Салтанатты мерекеде ұлттық эстрадамыздың жұлдыздары әннен айрықша тарту жасады. Атап айтқанда, белгілі әнші Меддеу Арынбаев пен білім ордасының 3-курс студенті Олесья Хоменко екеуі Шәмші әндерінен поппури орындап, елді риза етті. Әнші Гүлмира Ақүрпекова гитармен сазды әндерін салса, «Қоңыр» тобы қазақтың қоңыр әндерін шырады. Ал Жанар Айжанова әйгілі «Қазақ қызын» сызылты. Шара барысында университеттің өнерлі студенттері ән айтып, би билеп өз өнерлерін ортаға салды.

Жиынның басты ерекшелігі – қазақ және ағылшын тілдерінде өткендігі болды.

ЖҮРЕКЖАРДЫ ЛЕБІЗ

Такир БАЛЫҚБАЕВ,
Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университетінің ректоры, профессор

Құрметті оқу орнымыздың түлектері!

Өздеріңізге белгілі, бүгін Қазақстандағы тұңғыш жоғары оқу орны, қазақ жоғары білімінің қара шаңырағы – Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университетінің құрылғанына 90 жыл толып отыр. Осы 90 жылда оқу орны қазақ сахарасы үшін 170 мыңнан астам педагогтар мен 3 мыңнан аса ғылыми кадрлар даярлап шығарса, бүгін осы түлектеріміздің өкілдері, университетімізді әр жылдары бітіріп, еліміздің ғылым-білім саласында, мемлекеттік органдарында, әдебиет, мәдениет салаларында, халық шаруашылығының әртүрлі буындарында абыроймен еңбек етіп жүрген Сіздермен мерейтой аясында кездесіп отырғанымызға қуаныштымыз.

Өздеріңіздің жастық шақтарыңыз, қызыққа толы студенттік жылдарыңыз өткен Аялы алтын ұяға қош келдіңіздер.

Құрметті түлектер!

Алдымен университеттің өткені мен бүгіні туралы қысқаша мәліметті естеріңізге сала кетсем деймін. Абай атындағы ҚазҰПУ 1928 жылы Қазақ мемлекеттік университеті болып ашылған. Сол кездегі шешім қабылдаған ел басшыларының ойы бойынша университет педагогика, ауыл шаруашылығы және медициналық бөлімнен құрылуы керек болатын. Бірақ сол жылы тек педагогика бөлімі ашылды. 1929 жылы басқа бағыттарда жеке институттар ашу туралы шешім қабылданып, сол жылы зоотехникалық-ветеринарлық институт, 1930 жылы ауылшаруашылық және медицина институттары ашылды. Содан бастап университет Қазақ мемлекеттік педагогикалық институты болды. Сол кезде мұнда Санжар Асфендияров, Ораз Жандосов, Халел Досмұхамедов, Баймен Алманов, Илияс Қабылов, Ахмет Байтұрсынұлы, Сәкен Сейфуллин, Темірбек Жүргенов, Әлімхан Ермеков және т.б. қазақтың көптеген зиялылары жұмыс істеген. Бірінші ректорымыз – Санжар Асфендияров. Ол кісі университетімізді 1928-31 жылдары басқарды. Медицина институты ашылған соң сол жаққа ректор болып ауысты. Бұл – оқу орнының бірінші даму кезеңі. Яғни, университет болып қалыптасып, мамандар даярлау жағына көбірек көңіл бөлген шағы.

Екінші кезеңі ретінде 40-жылдардан бастап 80-жылдардың соңына дейінгі уақытты айтуға болады. Бұл кезде мектептердің саны көбейіп, ұстаздарға деген қажеттілік артты, жоғары білім алатын жастардың саны еселенді. Сонда еліміздегі жалғыз педагогикалық институт қазіргі ҚазҰПУ еді. Кейін облыс орталықтарында пединституттар ашыла бастады. Сол кездің барлығында кадрлардың негізгі дайындалатын орталығы осы жер болды. Дәл осы жылдары бізде педагогика ғылымының негізгі дамуы басталды. Сол кезде институтты Жүнісбеков Жұмабек, Мәлік Ғабдуллин, Асқар Зака-

рин, Серғали Толыбеков сияқты ректорлар басқарды. Біздің математик, физик, тарихшы, әдебиетшілер – тек қана педагогика ғылымы емес, Қазақстандағы тұтас ғылымның дамуына үлкен үлес қосқан кісілер. Университетіміздің атақты ҚазПИ болып дүркіреп тұрған кезі сол кез еді.

Тағы бір үлкен кезең – еліміз тәуелсіздік алғаннан кейінгі уақыт. Ол кезде білімнің диверсификациясы басталып, оқу орындары әртүрлі бағытта дами бастады. Біздің университет Алматы мемлекеттік университеті болып өзгеріп, жай ғана педагогикалық деңгейден көп салалы оқу орны деңгейіне ауысты. Құқықтану, жаратылыстану ғылымдары, қоғамдық ғылымдар, экономика, халықаралық қатынастар, саясаттану тәрізді көптеген салалар пайда болды. 2003 жылы ұлттық педагогикалық университет атанып, ерекше мәртебе алған соң, қайтадан педагогика саласын дамытуға ден қойылып, Болон үдерісіне көшуге байланысты мамандарды дайындаудың, оқу бағдарламаларының құрылымы өзгерді. Ұлттық тәрбие, ұлттық құндылықтарға ерекше көңіл бөлінді.

Бүгінгі таңда QS әлемдік университет рейтингінде ҚазҰПУ үздік 500-дің ішіне кірді. 2014 жылы Елбасының ұсынысымен Франциядағы әлемге аты әйгілі Сорбонна университетімен бірігіп Сорбонна-Қазақстан институтын аштық. Онда халықаралық қатынастар, менеджмент, халықаралық құқық секілді мамандықтар оқытылады. Оларға Париж Сорбоннасының мұғалімдері сабақ береді. Біздің студенттер сонда барып оқиды. Соңында екі жоғары оқу орнының дипломын алады. Бүгінгі таңда университетіміз әлемдік үдерістердің талаптарына сай даму жолына түсті деп айта аламыз. 2025 жылға дейінгі стратегиялық даму жоспарын қабылдадық. Ондағы негізгі идеяларымыз бойынша, ТМД елдеріндегі озық педагогикалық, зерттеу және цифрлық университет болуды мақсат етіп отырмыз.

Біздің университетімізді 90 жылда бітірген түлектеріміздің ішінен белгілі мемлекет және қоғам қайраткерлері де, жазушылар да, ақындар да, ғалымдар да, көрнекті мұғалімдер де шықты. Әрине, оның бәрін атап өту мүмкін емес. Алайда, біздің сала бойынша КСРО-ның Еңбек сіңірген ұстазы Нұрғалиев Құмаш, КСРО-ның Социалистік Еңбек Ері атағын алған, Әбсеметов Құдыс, «Құрмет» орденінің иегері, дарынды математик-ұстаз Өтеш Мәжитті ерекше атап өткім келеді.

Бүгін, міне, оқу орнының 90 жылдығына арналған форумға түлектеріміздің үлкен бір шоғыры жиналып отыр. Сіздердің әрқайсыларыңыздың бүгінгі қоғамда өз орындарыңыз бар. Осы жиынға қатысушылардың ішінен бірнешеуін атап өтейін. Бүгінде түлектеріміздің бірі Мұқашев Төлеубек Төлеуұлы Қазақстан Республикасы Парламенті Сенатының депутаты, Қобландин Қалыбек Ибрагимұлы –

БАСТАҒАН БІЛІМ ОРДАСЫ

Қазақстанның Монғолиядағы, Әбдікәрімов Сержан Оралбайұлы – Қазақстанның Чех Республикасындағы төтенше және өкілетті елшілері. Надыров Шәріпжан Марупұлы, Бүркітбай Ғелманұлы Аяған, Мәмбетқайев Ережеп Әлқайырұлы – көрнекті ғылым қайраткерлері. Қасенов Асхат Серікұлы – «ҚазМұнай Газ» АҚ корпоративтік хатшысы, Жағыппаров Нұрлан Төлеужанұлы «ҚазКомерц Банк» АҚ Басқарушы директоры, Амантаева Майра Тұрғанқызы «Қазақстан Республикасы Білім және ғылым қызметкерлері кәсіподағының төрайымы. Әбенев Мурат Абдуламұлы «Атамекен» ұлттық кәсіпкерлер палатасы басқарма төрағасының орынбасары, Абдуллаев Серік Халықұлы – «Атакент» орталығы басқармасының төрағасы, орталығының директоры, Садықов Еркін Тоқмұхамедұлы – ҚР Білім және ғылым министрлігі Ғылым комитеті төрағасының орынбасары. Тәжібаев Мұхтар Іясұлы – Алматы қаласы Жетісу ауданының әкімі, Шілмамбетов Әділет Исабекұлы – «Альянс-петролиум» мұнай базасының директоры, Матыжанов Кенжехан Сламжанұлы – «Нұр Отан» ХДП Алматы филиалы төрағасының бірінші орынбасары. Мелдешов Жанболат Жарылқасынұлы – «Халықаралық бағдарламалар орталығы» АҚ президенті, Қасымберкебаев Тәңірберген Қасымқынұлы – Достық үйі – қоғамдық келсім орталығының директоры. Біздің түлектеріміздің ішінде көрнекті әдебиет, өнер, мәдениет қайраткерлері де көптеп саналады. Соның ішінде Қазақстан Суретшілер қауымдастығы басқармасының төрағасы Ерболат Тоғысбайұлы Төлепбай, Қазақстан Суретшілер одағының мүшесі Байтұрсын Есжанұлы Өмірбеков, Халықаралық Сергей Есенин атындағы сыйлықтың лауреа-

университеттің дамуына бағытталған түрлі іс-шаралар мен түрлі бағдарламалар арқылы байланыстарды дамыту болып табылады.

Қауымдастық мемлекеттік тіркеуден өткен күннен бастап заңды тұлға құқығына ие болады. Ол өз атынан, тиісті мақсаты үшін, келісім-шарттар жасасуға құқылы.

Түлектер қауымдастығы мен университетіміз эндаумент қорын құру үшін жұмыс атқаруда. Біз алдымен, шетелдік және өзіміздегі құрылған Эндаумент-қорлардың жұмыс қағидаларымен таныстық. АҚШ және Еуропа елдерінде эндаумент-қорлар 500 жылдан астам уақыт қызмет етіп келсе, Ресейде бұл тәжірибе 10 жылдан бері қолға алынған, ал Қазақстанда алғашқылардың бірі болып Әл-Фараби атындағы Қазақ

• Түлектерді жұмысқа орналастыруға ат салысуға;

• Университеттің әр түрлі іс-шараларына қатысуға (ашық есік күндері, Түлектер күні және т.б.).

• Бұқаралық ақпарат құралдары арқылы университеттің жетістіктері туралы ақпарат беруге міндеттенеді.

Қазіргі уақытта 600-ден аса үздік түлектеріміздің санын анықтадық. Олармен байланысу үшін жұмыс орындарын, телефон нөмірлерін, электрондық пошталарын анықтап әлі де болса толықтырып жатырмыз.

Осы аз уақыттың ішінде түлектермен 5 мәрте кездесулер өткіздік. Биылғы және бұрынғы Түлектерге арнап сайт аштық. Онда түлектер туралы мәліметтер толық көрсетіледі.

Қазірдің өзінде түлектеріміз университетке көмектесу үшін өз ұсыныстарын ұсынуда. Орыс тілі мен әдебиеті кафедрасының профессоры Шаханова Розалинда Әшірбайқызы екі студентке, Қазақстан Республикасы Суретшілер одағының мүшесі, п.ғ.к., профессор, Қанапьянова Раушан бір студентке, Педагогика және психология институтының педагогика кафедрасының қауымдастық профессоры Сейдахметов Бауыржан Сейтбекұлы бір студентке бір жыл бойы әр ай сайын 20 000 теңге көлемінде стипендия төлеп отыруға бастама көтерді.

Сондықтан, эндаумент-қор – болашақта университетіміздің қаржылық тұрақтылығының негізі болатындығына сеніміміз мол. Бұл қаржыға түрлі жобалар жүзеге асырылып, ғалымдарға, ұстаздарға, студенттерге қолдау көрсетіледі.

ҚазҰПУ түлектерін эндаумент-қорды қолдауға шақырамыз! Біз үшін жарнаның кез-келген мөлшері маңызды болып табылады!

Қазақтың қара шаңырағында білім алған түлектеріміздің біздің бастамамызға толықтай қолдау көрсетіп, университетіміздің дамуына өз үлестерін қосатынына кәміл сенеміз!

Құрметті түлектер!

Енді, университетімізде осы жұмыстың бәрін үйлестіріп, бір арнаға тоғыстыратын, қор жұмысына бағыт-бағдар беріп отыратын және жан-жақтағы түлектерімізбен үнемі байланыста болатын түлектер қауымдастығының орталығын құрып отырғанымызды, сонымен бірге оның директоры етіп Болатбек Боданұлы Нұрбатырұлы тағайындағанымызды назарларыңызға сала кетейін. Бұдан былай осы азаматпен тұрақты байланыста болуларыңызды сұраймын.

ТҮЛЕКТЕР ФОРУМЫНДА ҒАЛАМДЫҚ ІСТЕР ТАЛҚЫЛАНДЫ

Сондай-ақ, Қазақ еліндегі тұңғыш жоғары оқу орны мерейтойына орай университет түлектерінің форумы өтті. Форумның мақсаты жаһандық күн тәртібіндегі өзекті мәселелер бойынша пікір алмасу.

ҚАРАШАҢЫРАҚ

Ең алғашқы жоғары оқу ордасын,
Бітіргенім қанат берер үнемі.
Қарашаңырақ ғылым жырын толғасын,
Сан қияға самғаған сан түлегі!

Суретші боп келген баста талабы,
Мен бұл жерді жиі көргім келеді,
Ақын болдым, мұнда ұшталған қаламы.
Қалай ғана мақтанбайын, себебі
Ұлылардың тиген жер ғой табаны.

Ұстаздарға ұстахана әр күні,
Табыстары келеді ылғи молайып.
Ұядан бұл ұшқандардың барлығы
Ұлы Абайдың атына сай болайық!

Қазыбек ИСА,
Абай атындағы ҚазПИ-дің
көркемсурет-графика факультеті түлегі

Форумға университет ректоры Такир Балықбаев, Қазақстан – Американдық еркін университетінің президенті Ережеп Мамбетқазиев, ҚР Суретшілер одағының мүшесі, Еңбек сіңірген өнер қайраткері, профессор Байтұрсын Кәйраткер, Қазақстан Республикасының өнер, мәдениет және білім саласындағы ҚазҰПУ-дың табысты түлектері, шетел азаматтары мен жоғары оқу орнына дейінгі оқыту факультетінің түлегі Сын Хён (Корея) және отандық эстрада жұлдыздары қатысты.

Ректор Такир Балықбаев құттықтау сөз сөйледі, түлектер мен форумға қатысушыларды университет тарихындағы маңызды күндерімен құттықтады. Ректор ҚазҰПУ түлектерінің қуатты және біртұтас қоғамы университеттің дамуына, еліміздің табысына деген маңызды тәжірибелік және интеллектуалды үлесін қосатынына сенім білдірді.

Сондай-ақ, шара барысында сөз алған, бұрын Суретшілер одағын басқарған, ҚР Еңбек сіңірген қайраткері Байтұрсын Өмірбек көркем-сурет графика факультеті туралы кеңінен толғады.

Университет ректоры форумға жиналған түлектерге алғыс айта отырып, мерейтойлық іс-шараға қатысқан ұйымдарға ризашылығын білдірді.

Форум барысында Түлектер қауымдастығы мүшелері, Түлектер қауымдастығы президенті мен президент мүшелері тағайындалды. Түлектер қауымдастығының таныстырылымы, концерттік бағдарлама, Университеттің 90 жылдық мерейтойына арналған оқу орнының түлектері мен қонақтарын төсбелгілермен марапаттау рәсімі өткізілді. Сондай-ақ, оқу орнының аудиториялары мен ғылыми зертханаларымен таныстыру ұйымдастырылды.

ҚазҰПУ-дың түлектер форумына жиналған 500-дей белгілі түлектерінен 20 адам президиум мүшесі болды. Тағы 20 адам ректордың қолынан «ҚазҰПУ-ға 90 жыл» еселік медальмен марапатталды. Осындай қос бірдей құрметке лайық деп танылғандар арасында оқу орнының көркем-сурет графика факультетінің түлегі, белгілі ақын, «Қазақ үні» газетінің президенті, «Ақ жол» партиясы төрағасының орынбасары Қазыбек Иса да бар екендігін атап өткеніміз жөн.

Салтанатты іс-шараның соңында «Түлектер – жаңа тарихымыздың жарқын болашағы», «Ұясына қайта қонған түлектер», «Ұшқан ұяға тағым!», «Көргені көп көш бастайды», «Өнердегі түлектеріміз – мақтанышымыз», «Сорбонна – Қазақстан институтына қош келдіңіз Үздік түлек!» тақырыптарында мәжілістер өткізілді.

ты, ақын Қазыбек Иса Жарылқасынұлы, ақын Ахмет Кендірбекұлы, әншілер Медеу Уәлиханұлы Арынбаев, Рамазан Өмірәліұлы Стамғазиев сияқты белгілі өнер иелері бар. Әрине, мен бұл жерде Сіздерді бөле-жарып отырған жоқпын. Сіздердің әрқайсыларыңыз біздің университетіміздің мақтаныштарысыздар. Сондықтан, баршаңызды құрмет тұтамыз. Бүгінгі той ортақ той. Баршаңызды жоғары білімнің қара шаңырағы – Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университетінің 90 жылдығымен шын жүректен құттықтаймын.

Бүгінгі осы жиында біз Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университетінің Түлектер қауымдастығын құру туралы мәселе қойғалы отырмыз. Өйткені, мұндай ұйым құру шетелдердің жоғары оқу орындарында бұрыннан келе жатқан дәстүр. Біздің еліміздің жоғары оқу орындарында да ашылып жатыр. Түлектер қауымдастығы оқу орны мен түлектердің арасын байланыстырып тұратын алтын арқау. Бұл байланыс екі жаққа да тиімді. Міне, мұның бәрі біздің Қауымдастықтың Жарғысында жан-жақты атап көрсетілген.

Қауымдастықтың мақсаты – университет пен оның түлектері арасында өзара ұтымды қарым-қатынас орнату, тәжірибе алмасу,

Ұлттық университеті осы идеяны жүзеге асырды.

Эндаумент қор – бұл дамыған мемлекеттерге тән атрибуттардың бірі. Ол мемлекеттік және жеке серіктестіктердің дамуына ықпал етеді және әлемдік дамыған университеттер қатарына қосылуға мүмкіндік береді. Эндаумент-қор табысын жұмсаудың мақсаты – университетіміздің халықаралық білім беру кеңістігіндегі деңгейін көтеру, оны білім мен ғылымның, мәдениеттің халықаралық орталығына айналдыру, «қара шаңырағымыздың» қабырғасында инновациялық ғылым мен білім беру қызметінің жаңа қырларын дамытуға үлес қосу, қоғамдағы университеттік білім беру құндылықтарын тарату, ғалымдарға қолдау көрсету.

Бұл идея, Түлектер Қауымдастығының президиумын сайлауды талап етеді. Сондықтан, ақпарат жинау жұмыстарының барысында 20-ға жуық тұлғалардың кандидатуралары анықталды.

Жарғы бойынша түлектеріміз:

• Өз Университетінің артықшылығын насихаттауға;

• Университетке материалдық – қаржылық және ұйымдастырушылық, демеушілік қолдау көрсетуге, Эндаумент қорына қатысуға;

ПАРИЖСКОЕ СОГЛАШЕНИЕ ПО КЛИМАТУ — ЛОЖНАЯ КОНЦЕПЦИЯ, ИЛИ НАСТОЯЩИЕ ПРИЧИНЫ ЖАРЫ

С 2010 г., который был объявлен самым жарким за всю историю метеонаблюдений (с 1880 г.), каждый год характеризуется как самый жаркий! Всемирная метеорологическая организация опубликовала подробный анализ глобального климата за период 2011–2015 гг. как самого жаркого пятилетнего периода в истории наблюдений.

погодные явления — наводнения, засухи и высокая температура воздуха.

Однако эта научная концепция о глобальном потеплении вызвала сомнения даже у самих ученых. Еще до выхода США из соглашения некоторые климатологи скептически оценивали шансы на то, что Парижское соглашение будет выполнено.

Человечеству навязана ложная концепция о том, что выбросы парниковых газов являются причиной нынешнего потепления. О цели такой постановки проблемы можно лишь догадываться, но она явно — не экологическая, а скорее — экономическая, политическая, чтобы замедлить индустриальное развитие третьих стран, сделать так, чтобы они продолжали оставаться сырьевым придатком развитых стран.

НОВАЯ ВОДА И КЛИМАТ ВЕЧНОЙ ВЕСНЫ

В огромном калейдоскопе исследований, прогнозов, моделей будущих событий климатологов, ученых и т.д. можно просто заблудиться и не понять сути проблемы. К тому же делаются противоречивые заключения о будущем развитии Земли и человечества. Об этом свидетельствует и Парижское соглашение.

В такой ситуации вдвойне ценны прогнозы целителя-медиума Галии Кажигалиевны Керей, которые уже сбылись, осуществляются или моделируют будущие события. Например, 15 лет тому назад Галия Керей написала в своей «Книге Луны о новой модели жизни», что в Алматы наступит «райский» (тропический) климат, вернее, будет восстановление изначального тропического климата. Действительно, в последние годы в Алматы значительно сократился зимний период, зимой шли дожди, весна стала наступать в феврале, летом шли «тропические» дожди и т.д.

Следует отметить один парадокс: если в последние годы многие страны летом страдают от небывалой жары, то в Алматы, наоборот, жаркое лето уходит в прошлое. Коренные алматынцы помнят, как раньше летом была изнуряющая жара. Ныне горожане расстаются с такой природной «пыткой» — это результат работы Небесных Сил и контактера-проводника Галии Керей.

Если мировые ученые используют термин «глобальное потепление», то Галия Кажигалиевна пишет о глобальном изменении климата, в котором нет ни по-

тепления, ни похолодания, а есть восстановление, возрождение изначального климата Земли, саморегулирование природы: «Никакого глобального потепления не было и не будет, как и ледникового периода, ибо это изменение климата, установление изначальных природных данных с иной конфигурацией континентов».

И глобальное изменение климата связано не с выбросами углекислого газа, не с жарой, а, как говорит Керей, с поступлением новой (изначальной) воды.

Недаром Галия Керей писала в 2010 г. в статье «Эпоха Водолея или крушение старого мира»: «Эпоха Водолея напрямую связана с водой. Это небывалые наводнения во многих странах, уход под воду островов — идет очищение от негативной энергетики. Это и исчезновение рек, озер. И в то же время идет очищение океанов, морей, озер. Со временем появятся реки, озера, моря с пресной водой, соленые — исчезнут. Изменятся пути поступления новой воды, и в ней не будет недостатка».

Под новым климатом имеется в виду изначальный климат, когда не было зимы, жаркого лета и холодной осени, — климат вечной теплой весны. Поэтому в Алматы осенью и зимой зеленеет трава, набухают почки, цветут некоторые растения, появляются новые растения, идут чистые дожди, а не кислотные, как раньше, поступает новая вода, которая подпитывает почву и поступает в водоемы.

Эти новая вода и чистые дожди улучшают и урожайность, и качество наших полей, поэтому местные овощи и фрукты очень вкусные, весь зимний период они сохраняют свои вкусовые качества и не портятся быстро, как было раньше, у нас вкусные и натуральные молоко, сметана, творог, мясо, яйца, хлеб и т.д. Это уже замечают иностранцы, наши продукты имеют большой успех в России, Китае, Европе и т.д.

О «весне» тропического климата Керей писала еще в 2003 г. в статье «Луна о нашем завтрашнем дне и новом климате»: «На Земле устроится одинаково благоприятный на всех широтах мягкий тропический

климат. Изменится геофизическая оболочка Земли. Исчезнут ледники на полюсах планеты. Таяние ледников не поведет к повышению уровня мирового океана. Парникового эффекта и глобального потепления, о котором говорят ученые, не будет. Правда, угроза наступления вод на сушу сохраняется, но она имеет совершенно другую природу».

НАСТОЯЩИЕ ПРИЧИНЫ ЖАРЫ НА ЗЕМЛЕ

Будущее планеты, по прогнозам климатологов, незавидное: аномально теплые зимы и необычайно жаркие летние сезоны станут обыденностью к 2025–2030 гг., если выбросы парниковых газов не сократятся, а таяние ледников впоследствии приведет к подъему уровня мирового океана и затоплению многих стран.

Но всё оказалось намного сложнее и плачевнее из-за вмешательства человечества в проводимые Небесными Силами работы по восстановлению первоначального климата. Из-за игнорирования знаков предупреждений Небес и нарушения экологических, космических законов человечество развивалось в сторону самоуничтожения.

Взять хотя бы «освоение» космоса — это не только загрязнение земли, атмосферы, но и околоземной орбиты космическим мусором.

В статье «Луна о нашем завтрашнем дне и новом климате» Керей писала: «Люди не знают, что Космос — обитель Бога, и продолжают отправлять летательные аппараты в межпланетное пространство. Что человек потерял на Марсе? Когда на земле случаются жара, зной и засухи, люди думают, что это — от Солнца. На самом деле — все это идет от Марса. Марс — планета разрушений и огня. Случаются на земле знойные периоды и засухи от жаркого дыхания Марса. Запуски космических аппаратов на другие планеты устраивают на энергетическом уровне пути для обратных визитов. И все это происходит в то время, когда на земле происходят на редкость сложные геофизические процессы, мешать которым не следовало бы. Когда люди поймут,

что отправляя космические аппараты на другие планеты, они мешают Богу и угрожают Сатане, тогда люди и пересмотрят свои космические проекты».

Три года назад на сайте galia.kz вышла статья «Информация Небесных Сил о Большом адронном коллайдере в Швейцарии и коллайдере в России». В ней говорилось, что Большой коллайдер своими волнами вытаскивает из-под Земли негативную энергию, потому что коллайдер рассчитан на магнитуду Земли. Человечество должно знать, что коллайдеры являются машинами-убийцами всего человечества, поэтому их надо закрыть. В статье говорится, что работа коллайдера связано с изнуряющей жарой на Земле, что в итоге приведет к большой беде (в данном случае — Европе).

Одной из основных целей Парижского соглашения по борьбе с выбросами углекислого газа является отказ от традиционного топлива и развитие возобновляемых источников энергии, в том числе солнечной энергетики. При этом ученые не учли прямую связь развития солнечной энергетики с наступлением жаркого десятилетия!

По информации Керей: «Солнечные батареи — это машина-убийца, которую создали ученые для сбора солнечных лучей якобы для получения солнечной энергии. Поэтому солнечные лучи по своей силе даже уступают лучам, которые собирает эта машина в течение дня. С того момента, как ученые начали собирать солнечные батареи, Земля и человечество, живущее на Земле, находятся в большой нужде от них, потому что солнечные батареи приумножают силу солнечных лучей. Не нужно искать причины, почему в течение последнего десятилетия на Земле зимой холодно, а летом стоит жара и зной. Так и происходит приумножение силы убийцы земной цивилизации лучами солнца, можно сказать, что ученые искусственно возродили второе солнце на Земле, которому помогает солнце на небе. Лучи, встречаясь в земной атмосфере, объединяют свои усилия и сеют на Землю огонь» («Информация Небесных Сил о солнечных батареях»).

По многим причинам Парижское соглашение — ложная концепция. Галия Керей: «Ученые «прицепились» к углю, который активно используется более 250 лет, но почему-то не говорят о ежегодных лесных пожарах по всему миру, которые видны даже из космоса? Что, от пожаров меньше выделяется углекислого газа?! Или они прекратятся, если уменьшить потребление угля? В целом Парижское соглашение дало ложное направление развитию человечества».

КАЗАХИ НЕ ОБЯЗАНЫ ЗНАТЬ РУССКИЙ ЯЗЫК!

ПОЧЕМУ МЫ ОБЯЗАНЫ ЗНАТЬ РУССКИЙ, А ВЫ НЕ ОБЯЗАНЫ ЗНАТЬ КАЗАХСКИЙ?

ОБРАЩЕНИЕ К РУССКИМ СОГРАЖДАНМ ПО ПОВОДУ КАЗАХСКОГО ЯЗЫКА

Уважаемые соотечественники!

Давайте сразу начнём с главного — казахи не обязаны знать русский язык. Или выразимся более дипломатично — казахи могут знать русский ровно настолько, насколько вы можете знать казахский.

Устроит такая формулировка? Сознательно убрал слово «должны», чтобы никого не смущать. Хотя как юрист не должен был этого делать, поскольку государственный язык должны знать абсолютно все, а вот русский — только работники госорганов и органов местного управления. Так, по крайней мере, записано в статье 7 Конституции РК.

Пожалуйста, отойдите уже от вредной советской привычки, когда любой казах (узбек, уйгур, татарин, кыргыз и т.д.), независимо от возраста, должности, статуса и пр., должен по первому же вашему требованию отвечать вам на русском. А вы, в соответствии

с этой же привычкой, должны были полностью игнорировать казахский. Нет, такого уже никогда не будет. Мы требуем уважать казахский настолько, насколько мы уважаем русский.

Скажите, пожалуйста, почему мы обязаны знать русский, а вы не обязаны знать казахский? Где это прописано? Ведь в Конституции, повторяюсь, как раз таки всё наоборот. Но Бог с ней пока с Конституцией — давайте просто поговорим по-человечески, без сложных юридических конструкций.

Итак, никто вам не должен отвечать на русском. Добровольно, по желанию — пожалуйста, но никакой обязанности нет. И опять-таки, никто не требует от вас идеального казахского.

И лично мне хотелось бы, чтобы вы хоть немного старались говорить на казахском, ну хотя бы самую малость. Чтобы в ваших глазах читалось искреннее уважение к моему родному языку

и не менее искреннее желание заговорить на нём.

Да, сразу предвижу ваши возражения — якобы нет никакой методики, по которой вы должны были автоматически заговорить на казахском. Или государство не выделяет на это деньги и пр.

Так вот, смею вас огорчить (или обрадовать) — никаких волшебных методик не существует. Есть только сильное желание выучить язык. И выучить его можно в любом возрасте и сделать это можно абсолютно бесплатно и без всякого участия государства.

Я уже как-то приводил в пример свою русскую бабушку, которая, впервые приехав в 22 года из Ставрополя, выучила в совершенстве казахский. Так вот, она абсолютно не умела читать и писать, то есть была безграмотной, но язык как-то выучила.

Еще древние арабы говорили, что сколько языков знает человек, столько раз он мудр. Давайте будем мудрыми...

НУЖНО ЛИ НАШИМ РУССКИМ ЗНАТЬ КАЗАХСКИЙ ЯЗЫК?

На тему необходимости знания нашими русскими казахского языка. Выскажу своё мнение. Так вот, будучи большим патриотом казахского языка, к этому вопросу отношусь совершенно равнодушно. Почему? Потому что считаю, знание или незнание русскими казахского никакого отношения к его развитию не имеет. Равно, как и не увеличит количество владеющих казахским языком.

Посудите сами — русских на сегодня в Казахстане около 18%. Но при этом доля русской молодёжи до 18 лет составляет всего 6% от общего числа всей молодёжи страны. Доля казахской молодёжи достигает, к примеру, 90%.

То есть подавляющее большинство русских — это люди старше 18 лет, то есть та категория людей, которые чужой язык уже никогда не выучат. Имею в виду, что не выучат массово, а не единичные случаи.

Идём дальше. 6% русской молодёжи — это всего около 350 тысяч человек от общего количества молодёжи до 18 лет в Казахстане. Всего молодёжи до 18 лет, как известно, около 6 миллионов. Из этих 350 тысяч как минимум 100 тысяч

уедут в Россию — такова тенденция и она неумолима.

Теперь подумайте, стоит ли из-за максимум 250 тысяч человек городить огород? Рискуя всё время слышать о том, что мы, казахи, до сих пор не придумали чудо-методику, которая позволит за ночь выучить казахский язык, не прилагая к этому абсолютно никаких усилий? Что мы такие-сякие, насаждаем свой язык и прочее? Оно того стоит? Думаю, что нет.

Гораздо важнее, чтобы казахский хорошо знали сами казахи. Вот что важно! Именно поэтому неустанно говорю о том, что казахские дети должны учиться в школах только на казахском языке. Это самое главное. Но надо сразу заметить, что ситуация с казахским у нас, казахов, налаживается.

К примеру, в прошлом году 93% первоклашек-казахов пошли в казахские классы.

К чему это, друзья? К тому, что будущее казахского языка исключительно в руках самих казахов. И будущее это никак не должно зависеть от желания диаспор изучать или не изучать государственный язык.

МИФЫ О КАЗАХСКОМ ЯЗЫКЕ И ЕГО НОСИТЕЛЯХ

В последнее время усилилась информационная атака на государственный язык. Некоторые наши доморощенные СМИ (samonitor.kz, nur.kz и др.) стали писать материалы, откровенно направленные против развития языка.

Это тем более удивительно, учитывая, что все они сидят на госказаках. Получается, что государство само оплачивает за статьи, направленные против государственного же языка.

Ладно, оставим пока этот вопрос на их совести. Сейчас хочу поговорить о другом: о мифах про казахский язык, которые сознательно внедряются в наше сознание через эти СМИ. Цель этих мифов — показать слабость нашего языка и, соответственно, нас, как его носителей.

Итак, что это за мифы? Давайте рассмотрим три основных.

Миф 1. Сами казахи плохо владеют казахским.

Так ли это? Разумеется, нет!

Согласно официальной статистике, ещё в 2016 году доля владеющих государственным языком достигла 83% от общего количества населения. Среди казахов это цифра достигает 97%.

Если казахов всего 68%, то откуда взялись 83% спросите вы? Это узбеки, уйгуры, турки, которые практически поголовно владеют государственным

языком. Это, наконец, европейцы, часть которых тоже владеет казахским.

Миф 2. Казахи владеют только разговорным языком.

Так ли это? Нет, конечно же! Не знаю, что имеется в виду под этим опусом. Видимо, авторы таким образом хотят подчеркнуть, что казахи если и говорят на родном, то на каком-то примитивном, а вот «литературным» практически не владеют.

Здесь не будем уходить в филологические дебри и выяснять, что является «литературным» языком. Приведу лишь один факт: 85% казахских детишек получают образование на родном языке, а среди студентов Вузов аналогичный показатель составляет 70%. Если школы и Вузы не считать местом, где преподают литературный язык, то я не знаю даже где еще. Видимо авторы думают, что китайцы сплошь

говорят цитатами Конфуция, а русские — цитатами Пушкина.

Миф 3. Идёт насильственное насаждение казахского языка, поскольку он не выдерживает естественной конкуренции с русским, а «националисты» всячески этому способствуют.

Так ли это? Опять-таки нет! Идёт процесс естественного, планомерного развития государственного языка. И вся «вина» за это лежит на демографии и миграционных процессах. Ну сами подумайте, если сейчас фактически казахов 70%, а русских всего 18%, то какой язык будет преобладать?

И это ещё не всё: в прошлом году доля новорожденных казахов составила 77.8%, а доля новорожденных русских — 9.8%. Есть разница? Да, и она огромна — ровно в восемь раз! А если ещё и учесть, что большинство казахских детишек рождается на традиционно казахоязычном юге страны, то на каком языке они будут говорить, встав взрослыми? Явно не на русском, верно же?

И на каком языке они будут требовать их обслужить, скажите? На африкаанс, на суахили? И совершенно естественно, что в последнее время всё больше людей требуют обслуживания на государственном языке.

Причём тут «национализм» и прочие «измы»? Это их законное право, гарантированное Конституцией.

СТРАННЫЙ ПОДХОД У САМОНТОР.KZ К ПРОБЛЕМЕ КАЗАХСКОГО ЯЗЫКА

Почему такой примитивный подход к сложной теме? Где здесь настоящая журналистика? Вместо того, чтобы объективно и всесторонне разобраться в ситуации, стали однобоко повторять заезженную тему про конфликты и обострения и обвинять во всём казахских патриотов

Сауле Исабаева, это не осеннее обострение, это давняя проблема носителей государственного языка, которые не могут получить должное обслуживание на казахском языке. И не нужно делать намёков, что они, мол, провоцируют ситуацию.

Они требуют только того, что положено им по Конституции и ни грамма больше. И не надо описывать их как провокаторов, которые хотят «раскола в обществе».

Для примера: в ситуации с врачом мы не видим начала ролика, там была провокация, возможно, со стороны самого автора ролика.

Да, Вы меня тоже приглашали в качестве эксперта, но увидев черновой вариант «подводки», то есть вступительного текста от редакции, я отказался. Отказался и Серик Бельгибаев по этой же причине. Нам это «подводка» уже тогда показалась странной, мягко говоря.

Конечно, ваша редакция сама решает, какие материалы публиковать,

но такие «подводки» показывают совершенно кривую картину с языковой ситуацией. Да и не только с языковой: ваш портал в своих материалах совершенно отрицает голодомор, к примеру.

Знаю, что многие наши порталы «сидят» на госказаках. Надеюсь, что их позиция по тем или иным актуальным вопросам не является отражением политики государства?

Иначе полный швах получается — государство на свои деньги финансирует материалы, направленные против развития государственного языка и способствует отрицанию очевидных исторических фактов, имеется в виду тот же голодомор.

Мы все должны понимать, что инциденты с языком будут нарастать, как снежный ком. И не потому, что казахи — провокаторы, а потому, что кришило время требовать исполнения норм закона в вопросах языка.

Даже наше неуклюжее государство это понимает: последние заседания правительства и парламента проходят строго на государственном языке. Есть ли это понимание у наших журналистов?

Руслан ТУСУПБЕКОВ

ЛИТЕРАТУРА В БАГРОВЫХ СУМЕРКАХ ЦИВИЛИЗАЦИИ?

БЫТЬ ИЛИ НЕ БЫТЬ ЧЕЛОВЕЧЕСТВУ?!

Я буду говорить не столько о литературе, а сколько об очень важном предмете для нее. Конечно, Ночь не наступит завтра, но сумерки сгущаются и если человечество в скором времени радикально не изменит парадигму своего бытования, то они могут перейти в окончательную тьму в ближайшие два века.

ПРИБЛИЖАЕТСЯ ЗАКАТ ЗЕМНОЙ ЦИВИЛИЗАЦИИ

Автор «Заката Европы» Шпенглер писал: «Античность тоже умерла, но ничего не знала об этом. Она верила в вечное бытие. Она переживала свою последнюю пору все еще с тем же откровенным счастьем, день за днем, как подарок богов. Мы знаем нашу историю. Мы умрем сознательно и проследим все стадии собственного разложения острым взглядом опытного врача».

Если посмотреть на мировые реалии даже не очень опытным, но непредубежденным взглядом, мы увидим, что наблюдается «Закат Европы». Весь Запад связан единой парадигмой существования, поэтому вслед за Европой последует Америка. Восток был цивилизационной, духовной и культурной альтернативой Запада. Однако сейчас три его региона — конфуцианский Китай, индуистская Индия, в определенной степени и мусульманский мир, не говоря о «тиграх» Дальнего Востока и Юго-востока, пошли по потребительско-материалистическому пути Запада. А это означает, что приближается закат земной цивилизации.

Литература писала об опасности избранного человечеством пути — Жан-Жак Руссо, Антон Чехов, Рей Брэдбери и др. Два века назад Гёте говорил: «С высоты разума мир представляется сумасшедшим домом».

Ученые с тревогой наблюдают заметное падение интеллекта современных людей (и тому есть физиологическое подтверждение: их мозг, постепенно уменьшается, то есть человеческая популяция вырождается). Казалось бы, абсурдное утверждение: ведь налицо выдающиеся материальные достижения современной цивилизации. Однако связаны они с умением копировать, хранить знания многих тысячелетий и находить им утилитарное применение.

Но нынешнее поколение землян беднее духовно, душевно и умственно, нежели поколения, жившие на заре цивилизации. Тому несколько причин. Первая — это опешение слова. Вторая — десакрализация знаний и падение интереса к ним. Третья — голова современного человека засорена чрезмерным количеством бесполезной информации, в которой теряются истинные знания. Четвертая — практически утрачены универсальность индивидуума, всесторонность его познаний и богатство мировосприятия.

Произошла дегуманизация интеллекта. На протяжении многих поколений лучшие умы уходят не только в бизнес, становясь адеп-

тами Золотого тельца, в механистическую сферу промышленной революции, но и в откровенно античеловечную — в создание боевого оружия, включая оружие массового уничтожения. Причина одна — эти профессии намного лучше финансируются. Гуманитарная сфера заполняется в основном по остаточному принципу — середнячками, из-за этого происходит оскудение искусства, литературы и в целом культуры. Этим же объясняется и угодливая готовность СМИ служить Власти и Мамоне!

В течение многих столетий международная политика и экономика строились на идее подавления и уничтожения не только экономического и военного потенциала, но и культурных достижений стран-соперниц. Это привело к падению общечеловеческой культуры и духовности. И сейчас у нас утончился не только озоновый, но и ноосферный слой по Владимиру Вернадскому.

Массовая культура — синоним стадных инстинктов, вакханалий и буйства — захватила планету. Эпоха нового варварства, предсказанная испанцем Ортегой-и-Гассетом, достигла своего пика. Современные варвары хорошо одеты, в руках у них не дубинки, а ноутбуки, но тем они опаснее. Этим солипсистов занимают только личные потребности и прибыль. И они вершат свой пир во время надвигающейся всемирной чумы.

БЫТЬ ИЛИ НЕ БЫТЬ ЧЕЛОВЕЧЕСТВУ?!

Меня потрясло выступление бывшего министра ЧС России Сергея Шойгу по телевидению в мае 2011 г.: «За последний год в мире случилось семь глобальных катастроф, каждая из которых обычно происходила один раз в тысячелетие».

Любой грамотный человек знает, что случайность подобно совпадению исключена. Т.е. это неумолимое катастрофически-математическое обоснование Апокалипсиса, стоящего на пороге. Упомянутые катаклизмы и другие стихийные аномалии, которые наблюдаются сейчас, свидетельствуют о том, что это вопиет Природа, бунтующая против ее убийцы — человечества. По всем этим причинам, огромная стая «черных лебедей» носится над нашей планетой.

В XX в. состоялись три мировые войны: две горячие и одна — холодная. Сейчас угроза четвертой мировой войны — сверхгорячей — не кажется такой уж невероятной, и если она случится, то представить нетрудно, к чему это приведет!

Отмахиваться от этой вселенской угрозы — не просто недалечно и глупо, но опасно и непростительно. Почти все важнейшие сферы жизнедеятельности человечества свидетельствуют об их падении, общей конечной точкой которых является ...Танатос! Т.е. мы наблюдаем мрачное фрейдистское стремление человечества к смерти. И перед родом людским стал гамлетовский вопрос: быть ему или не быть?!

Может ли литература помочь ему положительно ответить на этот вопрос и избежать рокового хода мировой истории? Доверие к метанаративам в жестоком XX веке, по Лиотару, подорвано и в XXI — оно никак не возросло. Вдобавок, еще три важные причины привели к тому, что Литература потеряла роль мирового «властителя дум» — это ее самокопание, отрешение от насущных дум человечества и ...натиск беспардонных СМИ.

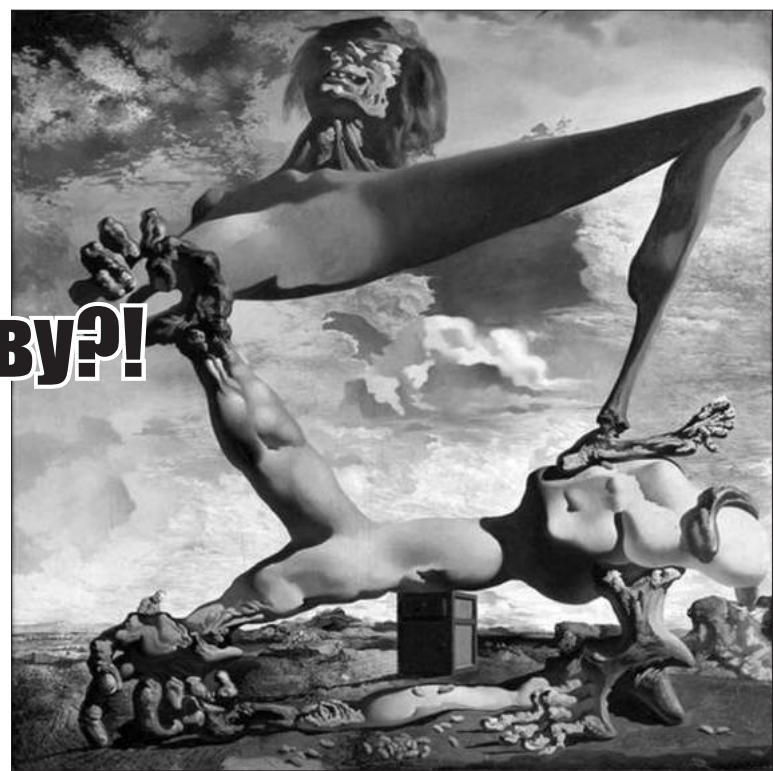
Но Литература в силу своей гуманной и духовной природы не может стоять в этом вопросе в роли наблюдателя, поэтому она должна стать тем самым Колоколом, который должен призвать людей к борьбе с этой Вселенской угрозой. И чтобы ее призыв был услышан, надо вернуть смысл текстам, т.е. вернуться к реализму, в новом облике, возможно, в сочетании с романтизмом.

Литературным творцам надо выбраться из «башен из слоновой кости», откуда они, в большинстве своем, робко и иронически наблюдают за «коварством властей и бездумьем толпы», и подобно лучшим своим собратьям в былые времена принять непосредственное участие в решении судеб своих народов. И им надо писать на «злобу дня» и более активно вмешиваться в «эту грязную политику», чтобы очистить ее и разуть толпу.

Примером может послужить поучительный опыт Томаса Манна и его прозрение: «Становилось ясно, что духовную жизнь нельзя начисто отделять от политики; что мысль, будто можно создавать культурные ценности, сохраняя аполитичность, представляет собой заблуждение немецкой бюргерской идеологии: что культура стоит перед лицом грозной опасности, если ей недостает политического инстинкта и воли...»

А «грознее нынешней опасности» ПЕРЕД ВСЕМ ЧЕЛОВЕ-

ЧЕСТВОМ НИКОГДА НЕ ВОЗНИКАЛО.

Чтобы ее избежать, необходимо изменить губительную парадигму бытия человечества на другую. Основой которой должны стать: переход от эры «Золотого тельца» и культа Силы к эре Духа и культа Гуманизма, отказ от психологии потребления, свертывание вредных отраслей промышленности, сокращение в сотни раз расходов на вооружения и перераспределение их на укрепление здоровья людей, охрану экологии и развития культуры.

НЕМНОГО О НАШЕЙ ЛИТЕРАТУРЕ

Мы склонны преувеличивать ее значение, но о ней мало кто знает в мире. Письменная казахская литература, без эпосов, сказаний и сказок, имеет непродолжительную и драматическую историю.

И она опоздала на пиры мировой литературы. Об этом можно судить, используя русскую метафору о Пушкине, что «наше все — это Абай», который написал не очень много и жил недавно.

В начале XX в. появилась целая плеяда поэтов и писателей, от которых много ждали, но с приходом советской власти наиболее самобытные и талантливые из них были репрессированы. И утвердился соцреализм.

Это самый большой период нашей литературы, когда она стремилась к развитию, но была оторвана от мировой литературы и ее идеологически подстригали, под общую советскую прическу. Это не позволило казахской литературе в полной мере проявить себя.

Большие надежды появились, когда наша республика получила независимость. Казалось, теперь расцветет национальная культура. Но вместе с независимостью пал «железный занавес», и к нам пришел рынок. Но вместо ожидаемых мировых культурных достижений и новейших технологий

к нам хлынули сомнительные «ценности» от ортодоксального ислама до низкопробной поп-культуры западного мира и ...неоколониаторы. Причем эти изменения были настолько стремительными, что однажды уснув при застойном социализме, на другой день мы проснулись при диком капитализме.

И в этом отношении романы Бальзака удивительным образом отражают состояния нынешних обществ постсоветского пространства. У нас нетрудно найти прототипы Растиньяков, Гранде, Рафаэлей, Люсьенов, Вотренов, старомодных Дервилей и несчастных отцов Горю, «блеск и нищету куртизанок» и ...«утраченные иллюзии» большинства людей.

Все это представляет интереснейший материал для наших литераторов, который требует своего освоения, если они переживут эти лихие времена.

Казахская литература состоит из двух основных частей по языковому принципу — казахскоязычной и русскоязычной. Ныне первая пошла по пути провинциального натурализма, почти не замечая грандиозных изменений в мире, а вторая — в основном, склонилась к постмодернизму. То есть она стала тянуть не успешную взойти казахскую литературу к её закату.

Казахская литература могла бы сказать свое самобытное слово, описав скоростной и желанный переход своего народа от традиционного кочевания к оседлости, ощущения «природного человека» в тисках цивилизации, описать до сих пор до конца не познанный многотысячелетний уникальный уклад Великого Евразийского Кочевья.

И может быть нам следует прислушаться к словам Камю: «Каждое поколение уверено, что именно оно призвано переделать мир. Мое, однако, уже знает, что ему мир не переделать. Но его задача, может быть, на самом деле еще величественнее. Она состоит в том, чтобы не дать миру погибнуть». Добавим: от наших же рук!

Если Литература это осознает и, избавившись от многих наваждений, соберет вокруг себя трезвые силы, понимающих всю роковую опасность этой проблемы, и начнет энергично и творчески действовать, то есть надежда, что этот мир еще можно спасти!

Сейдахмет КУТТЫКАДАМ

Можно ли спасти молодых людей, попавших в сети нетрадиционного деструктивного течения? Почему родственники боятся обращаться в мечети по реабилитации своих детей – жертв салафизма? С какой целью интернет-проповедники подрывают авторитет имамов ДУМК? Об этом и другом рассказывает директор Центра анализа и развития межконфессиональных отношений Павлодарской области Гульназ Раздыкова.

течения, в данном случае, салафизма, понять, что он салафит и что у него есть проблема.

Мы часто видим, как салафиты на словах декларируют, что они придерживаются традиционного ханафитского мазхаба, а на самом деле их религиозная практика противоречит этому. Поэтому процесс реабилитации салафита обязательно должен происходить через собственное осознание, ведь у нас в стране нет насильственной реабилитации.

Во-вторых, у человека должно быть желание получить помощь,

движение, прикрывающееся религиозными текстами. Причем многие тексты перевираются, используются в своих целях. Если посмотреть их лекции, то они все направлены на ненависть и агрессию по отношению к другим конфессиям, например, «Как ненавидеть бидагатчиков?», «Кто такие язычники?», «Заблудшие секты в исламе», «Шииты не мусульмане», «Признаки тагута» и т.д.

– В последнее время нередко

Например, в ютуб-пространстве выкладываются ролики, когда салафиты или такие их лидеры, как, допустим, Денис (Абдулла) Коржавин заявляют о своем выходе из салафизма. Это декларативный вид дефекции, который сопровождается привлечением внимания общественности к событию выхода из салафизма. Выход рядовых адептов из салафизма чаще всего имеет скрытый характер.

– Не мешает ли человеку эмо-

религиозную идентичность может содержать в себе ярко выраженные элементы прежней вовлеченности. Т.е. в человеке происходит синкретизм его прежних установок, например, «Хизб ут-тахрир» с поведенческими признаками салафизма.

Получается, излечившись от одной болезни, человек заражается другой болезнью, другим видом фанатизма. Оба течения похожи своей жесткостью

САЛАФИТЫ НЕ УЧАТ БЫТЬ БОГОБОЯЗНЫМ, ОНИ УЧАТ НЕНАВИДЕТЬ Многие казахстанские адепты уже отказываются от идеологии салафизма.

– Гульназ Максutowна, вы давно занимаетесь проблемой религиозного экстремизма и терроризма. Насколько опасны эти явления для нашего общества?

– Казахстанская действительность такова, что на сегодня нет открытых актов террора или экстремизма, но, к сожалению, уже есть проявления элементов или фактов экстремизма и деструкции. Например, недавно в одном из наших учебных заведений произошел неприятный инцидент. Двое подростков категорически отказались вставать при исполнении гимна РК, хотя знают, что есть закон о государственных символах, но религиозные догмы оказались для них выше подчинения законам государства. Если каждый верующий начнет ставить свои религиозные убеждения выше законов государства, то какое будущее нас ждет?!

Когда мы говорим о религиозном экстремизме, нужно четко понимать, что это проблема не только специальных или правоохранительных органов, или только государства. Если у нас будет такая позиция, то мы с вами уже проиграли эту борьбу. Противодействие терроризму и экстремизму – это борьба всего общества.

– Как можно реально помочь жертвам салафизма избавиться от зависимого состояния?

– Выход из деструктивной религиозной организации – планомерный длительный процесс. В-первых, адепт должен осознать, что он является приверженцем нетрадиционного религиозного

то есть искреннее стремление помочь самому себе. В-третьих, он должен принять все информационные воздействия, которые будут применяться в процессе его реабилитации.

– Где молодые казахстанцы подхватывают вирус салафизма, откуда он к нам идет, кто носитель?

– Для салафитов сейчас совсем необязательно напрямую контактировать с человеком, чтобы завербовать его, они занимаются интернет-пропагандой и для этого используют социальную сеть «ВКонтакте» и «Youtub» канал. Это основные проводники деструктивной идеологии, через них поступает вся информация в умы наших ребят, словно кислород младенцу через пуповину в утробе матери, потому что жертва салафизма живет в замкнутом пространстве.

А первоисточниками являются наши граждане, которые, сидя за рубежом, записывают тонны видеолекций и аудиобращений. На сегодняшний день это огромная свалка салафитских проповедей, которые нам придется разгребать не один год. В этом плане они, конечно, преуспели и идут на шаг впереди нас. Куаныш Башпаев, Назратуллах, Дильмурат Махаматов, Октам Заурбеков, Денис Коржавин, Ринат, Халил и др.

Они не имели никаких законных прав заниматься миссионерством, это была их собственная инициатива и желание. Как вы знаете, согласно законам нашей страны пропагандой религии имеют право заниматься только служители муфтията, так как они проповедуют традиционный ислам – религию наших предков.

– Но как полностью убедить вовлеченного адепта, он ведь не откажется от своих убеждений?

– В разговоре с адептом нужно мягко показывать его заблуждения, ошибки, деструктивность течения. Чаще всего салафиты находятся под влиянием конкретного человека, харизматичной личности – проповедника. Одно это уже доказывает, что салафизм – не религия, а политическое

приходится слышать, что чей-то сын или дочь с головой ушли в салафизм, бросили учебу, перестали общаться с семьей, друзьями, родственниками... Что вы можете посоветовать родителям, у которых дети ступили на такой скользкий путь?

– Первое, что нужно им сделать, это поговорить со своим ребенком. Но если он не идет на контакт, нужно найти хорошего психолога или обратиться в центры, аналогичные нашему на местах.

Весь парадокс в том, что салафиты не учат быть богобоязненным мусульманином, а учат, в первую очередь, ненавидеть других, считать кого-то немусульманином или хуже того – вероотступником, вешать ярлыки и обвинять.

Молодому человеку внушают, что все, кто не следует данному течению – заблудшие, и они обязательно попадут в ад. Так они отворачивают адепта от родных и друзей. Дальше ему внушается, что не нужно слушать «заблудших» имамов, так как они «безграмотные» и так далее. После этого ему внушается ненависть к представителям власти, называя их «муртадами». Еда, которую едят родные, становится «харамом», а люди кругом – «кафирами».

– Были ли в вашей практике случаи выхода адептов из салафизма?

– К счастью, многие люди сейчас прозревают, потому что узнают истинную сущность салафизма. Бдительность родителей в отношении религиозной практики их детей стала в разы больше, и это отраднo. Благодаря активной и масштабной работе информационно-разъяснительных групп на местах удалось добиться такого стойкого результата, поэтому на сегодняшний день уже много случаев отказа от данной идеологии.

Специалисты называют данный процесс дефекцией. В настоящее время в Казахстане происходит дефекция двух видов – скрытый и декларативный.

циональная зависимость от деструктивного течения?

– Конечно, мешает, поэтому мы и проводим консультации о выходе из состояния деструкции. Это интенсивная информационная терапия, которая проводится группой консультантов при содействии родственников и близких, и это делается с добровольного осознанного согласия самого человека. Длительность терапии разная и зависит от психоэмоциональных волевых качеств самого адепта и стажа пребывания в этой группе. Главная цель консультации состоит в предоставлении индивиду объективной информации, основанной на богатых фактологических материалах о происхождении, развитии и методах работы того или иного культа, в котором он состоял.

Также идет работа над активизацией критического мышления, увеличением альтернатив его свободного выбора. Сегодня во всем мире консультация о выходе является одной из самых распространенных форм работы с адептом. При этом специалисты следят за соблюдением конституционных прав и свобод самого адепта. Это очень серьезная терапия, проводимая группой консультантов, в которую входят психологи, теологи, религиоведы, юристы, а при необходимости и суицидологи.

– Может ли человек снова вернуться в свою деструктивную группу?

– Как и любая другая зависимость, идеологическая зависимость может рецидивировать и салафит опять может вернуться в свою группу. Иногда происходит переключение, когда человек приходит в салафизм из другого религиозного течения.

Допустим, когда деятельность экстремистской религиозной организации «Хизб ут-тахрир» запретили на территории Казахстана, многие ее члены просто переключились на другое нетрадиционное религиозное течение салафизма. Переключение на новую

агрессией и слепым следованием за лидерами.

– У вас есть примеры, когда люди, отказавшись от салафизма, вернулись к нормальной жизни?

– Не всё так легко и просто. Трудности у человека при выходе из салафизма, конечно же, возникают. Прежде всего, это процесс социализации, ресоциализации человека в обществе. Нередко в самом обществе не хватает культуры нормального корректного отношения к бывшим членам. Иногда им приходится сталкиваться с отторжением, непониманием, стигматизацией, когда их воспринимают, как людей ущербных, слабых, потерянных для общества. «Адасканнын айыбы жок, кайтып үйірін тапқан сон», говорят у нас в народе. Мы должны дать шанс каждому человеку вернуться в наше общество и стать достойным гражданином.

– Многие родственники боятся обращаться в мечеть к имамам по реабилитации своих детей – жертв салафизма...

– И зря. Они ошибаются, думая, что имамы им навредят. Наоборот, в реабилитации жертв культуры огромную помощь оказывают нам именно священнослужители.

Именно поэтому интернет-проповедники всеми силами стараются подрывать авторитет имамов ДУМК, распространяя о них отвратительные сплетни.

Например, я работала с одним молодым человеком в исправительном учреждении, который только полгода назад начал читать намаз, но уже активно стал выкладывать экстремистские посты в соцсетях, за что сейчас отбывает наказание. Так вот, он говорит, что впервые увидел имама в тюрьме, и что у него нет хвоста и рожек, как ему внушали раньше. «Оказывается, имам тоже человек», – удивленно говорит он.

Общество должно быть терпимее и добрее к адептам деструктивного течения салафизм и прилагать все усилия, чтобы помочь им освободиться от разрушительной идеологии.

Халқымыз үшін күй мен Құрманғазы есімі бір-бірімен астасып кеткен ұғым. Құрманғазы ұлтымызға, елімізге ортақ, адамзат мәдениетінің тарихында өшпес із қалдырған тұлға. Қазақтың ұлы күйшісі Құрманғазы Сағырбайұлының 200 жылдық мерейтойы ЮНЕСКО-ның 2018-2019 жылдары атаулы күндер күнтізбесіне енгізілді. Елімізде А. Жұбановтың Құрманғазы Сағырбайұлының өмірі мен шығармашылығына арналған «Құрманғазы» (1968) еңбегі мен «Ғасырлар пернесі» (1975) атты кітабында көрсеткен 1818 жылы дүниеге келгені туралы жазылған дерек негізінде тұлғаның 200 жылдығы аталып өтуде. Ұлы күйшінің осы мерейтойына орай шығармашылығын зерттеу әрі насихаттау мақсатында Құрманғазы атындағы Қазақ ұлттық консерваториясында «Құрманғазы мұрасы және оның Қазақстанның заманауи мәдениетіне әсері» атты дөңгелек үстел отырысы өтті.

ҚҰРМАНҒАЗЫ МҰРАСЫН КЕЙІНГІ ҰРПАҚҚА ҰЛЫҚТАУ ПАРЫЗ

Аталмыш жиынды Қазақстанның Еңбек сіңірген қайраткері, Құрманғазы атындағы Қазақ ұлттық консерваториясының ректоры Арман Жүдебаев ашты. Ол сөзінде: «Елбасы Нұрсұлтан Назарбаев «Болашаққа бағдар: рухани жаңғыру» атты бағдарламалық мақаласында «Ұлттық салт-дәстүрлеріміз, ұлттық рухымыз бойымызда мәңгі қалуға тиіс. Әсіресе, Құрманғазының күйлері, ғасырлар қойнауынан жеткен бабалар үні — бұлар біздің рухани мәдениетіміздің қайнар бұлағы», — деп атап өткендей, рухани жаңғырудың негізі еліміздің өнері мен мәдениетінің қайнар көзі — Құрманғазы бабамыздың күйлері», — деп айрықша атап айтты.

Алқалы жиында музыкантанушы, өнертану ғылымдарының докторы, Қазақстан Республикасының Ұлттық ғылым академиясының корреспондент-мүшесі, профессор Сара Күзембай өзінің ғылыми баяндамасында: «Құрманғазы атындағы мемлекеттік академиялық ұлт аспаптар оркестрінің орындауындағы Құрманғазы күйлері арқылы бүкіл әлем қазақ халқын, оның музыкалық мәдениетін білетін болды. Күйшінің «Сарыарқа» күйі 1973 жылы өткен Халықаралық музыка Трибунасында классикалық туынды ретінде бағаланып, ЮНЕСКО-ның барлық байланыс жүйесінде әрдайым орындалуына жолдама алды. Ұлы музыканттың шабыт пен шаттықтан туған, өмірсүйгіштіктен туған шығармасы бүкіл әлемді шарлап кетті. Құрманғазының көптеген күйлерін Қазақстан композиторлары еуропалық барлық жанрларда жемісті түрде жаңашыл дейгейге көтерді. Олардың ішінде Евгений Брусиловскийдің VI симфониясы мен Жұбановтардың «Құрманғазы» операсын ерекше атауға болады», — дей келе «Құрманғазысыз Қазақстанның мәдениеті мен музыка өнерінің болашағын елестету мүмкін емес» деп тұжырымдады. Мәселен, ұлы тұлғаның туған жылы А.

Жұбановтың «Ғасырлар пернесі» және «Құрманғазы Сағырбаев: өмірі мен творчествосы» еңбегінде 1818 жылы туылған деп жазылғанын атап өтті.

Ажар ЖҰБАНОВА,
Биология ғылымдарының докторы, профессор, Қазақстан білім беру ісінің құрметті қызметкері:

— Биыл Елбасының қолдауымен елімізде «Домбыра күні» арнайы аталып өтуіне қатты қуандым. Әлі есімде мен Мәскеуден демалысқа келгенде әкем үнемі маған Құрманғазының күйлерінің шығу тарихын әңгімелеп, домбырамен орындап беретін. Әкем бар ғұмырын Құрманғазының шығармашылығына арнады. Қазіргі уақытта ұлы күйшінің туған жылының дерегі төңірегінде келіспеушіліктер кездесіп отыр. Бұл елдігімізге үлкен сын, сырт елдерге күлкі болуымыз мүмкін. Мен үшін Құрманғазы бабамыздың мол қазынасы мерейтойдың әлемдік деңгейде келер ұрпаққа насихатталуы көңілге қуаныш ұялатады, әкемнің аруағы риза болып жатыр деп ойлаймын». Ахмет Қуанұлының деректеріне сәйкес, халықаралық музыка энциклопедиясында Құрманғазының туған жылы

1818 жыл деп көрсетілген. Сонымен қатар, 2012 жылғы «Юридическая» газетіндегі «В столице воздвигнут памятник казахскому народному композитору и музыканту Курмангазы Сағырбайұлы», тағы басқа да еңбектерде 1818 жылы деп жазылады.

Айтжан ТОҚТАҒАН,
Фольклортанушы,
күйші-ұстаз, профессор:

— Кеше ғана 30-қыркүйек пен 1-қазан аралығында Құрманғазы атындағы Қазақ мемлекеттік академиялық халық аспаптар оркестрі Құрманғазы Сағырбайұлының 200 жылдық мерейтойы құрметіне «ЮНЕСКО» штаб-пәтерінен, «Түрікской» ұйымынан, Ресейден арнайы өкілдер, Қырғызстан, Өзбекстан Республикаларының өнер ұжымдары және еліміздің «академиялық» дәрежесі бар оркестрлері қатысқан «Құрманғазы және Ұлы дала сазы» атты халықаралық фестиваль өткізді. Фестиваль өте жоғары деңгейде өтті дер едім.

Жалпы қазақ өнері 3 бағытта дамыған: бірінші сөз өнері, екінші қол өнері, үшінші музыка өнері. Енді музыка өнері, оның ішінде аспаптық музыка дегенде Құрманғазының аты бірінші аталатыны мәлім.

Құрманғазыны Құрманғазы еткен кім? Ол әрине, академик Ахмет Жұбанов. Оны айтпауымызға болмайды. Сонау қиын-қыстау жылдары, өзі қиыншылықта жүрсе де «Ғасырлар пернесі», «Замана бұлбұлдары» деген еңбектерді жазып шықты. Құрманғазы, Дәулеткерей, Абыл, Тәттімбет, Қазанғап сынды күйшілердің өмірі мен шығармашылығы жөнінде жазылған «Ғасырлар пернесі» кітабында Құрманғазының туған жылы тайға таңба басқандай 1818 жыл деп жазып кеткен. Қазіргі таңда өмірден өткен ғалымдарымыздың еңбектерін

Қыдырболат МҰСАҒАЛИЕВ,
Батыс Қазақстан облысы мәдениет басқармасының басшысы:

— Қазақтың ұлы күйшісі Құрманғазы Сағырбайұлының 200 жылдық мерейтойы ЮНЕСКО-ның 2018-2019 жылдары атаулы күндер күнтізбесіне және Қазақстан Республикасы Мәдениет және спорт министрінің 2017 жылғы 16-наурыздағы №73 бұйрығымен бекітілген 2018 жылы өткізілетін мерейтойлар мен атаулы күндердің тізбесіне енгізілген мерейтой шараларын Батыс Қазақстан облысынан бастау алып, бірқатар мәдени шаралар атқарылып келеді. Құрамында өнерпаздар, өлкетанушылар, тарихшылар, өнер зерттеушілері бар топ Құрманғазы бабамыздың жүрген ізімен экспедиция ұйымдастырды. Батыс Қазақстан облысының Қаратөбе, Ақжайық, Жанақала, Қазталов, Бөкей ордасы аудандары аумағымен жүріп өтіп, күй атасы жерленген Астрахань облысы Володар ауданындағы Алтынжар ауылына көлікпен жетті. Сапарымыз Құрманғазының ұстазы Ұзақ күйшінің басына зиярат студент басталып, Күй атасының күндік қаны тамған Жиделі құмы үстімен өтіп композитордың өмірі мен өнеріне қатысты тарихи орындар қамтылып, арнайы шаралар ұйымдастырылды. Артында өлместей мұра қалдырған бабамыздың мерейтойы жыл сайын емес, күн сайын тойланса да артық етпейді. Алдағы қараша айында Атырау облысында тойланғалы жатыр.»

Нұргиса Дәуешов,
Қазақстанның Еңбек сіңірген қайраткері, Құрманғазы атындағы Қазақ мемлекеттік академиялық халық аспаптар оркестрінің директоры:

— «Өздеріңіз жақсы білесіздер. Таяуда ғана Құрманғазы бабамыздың 200 жылдық мерейтойының құрметіне Қазақстан Республикасының Мәдениет және спорт министрлігінің қолдауымен «Құрманғазы және Ұлы дала сазы» атты халықаралық фестиваль өткіздік. Оған «ЮНЕСКО» штаб-пәтерінен, «Түрікской» ұйымынан Ресей Федерациясынан арнайы өкілдер, жақын және алыс шет елдердің жетекші дәстүрлі орындаушылары, Қырғызстан, Ресей, Өзбекстан Республикаларының өнер ұжымдары және еліміздің «академиялық» дәрежесі бар оркестрлері қатысты. Фестиваль аясында «Дәстүрлі өнер — жаһандану әлемінде» тақырыбында форум, суретші Шахан Маханбетов пен танымал фото тілші Рафхат Халеловтің «Күй және күйші» атты фото көрмесі және танымал дәстүрлі орындаушылардың шығармашылық концерті өтті. Бүгінгі мына сіздердің өткізіп отырған дөңгелек үстелдеріңіз де күйші бабамыздың мерейтойы қарсаңында өте орынды ұйымдастырылып жатқан басқосу дер едім. Құрылуына, Құрманғазы бабамыздың атының берілуіне мұрындық болған Академик Ахмет Жұбановтың еңбегін біздің осы екі ұжым терен бағалауымыз керек. Екі тұлғаның мұрасын қажетті деңгейде насихаттай білуіміз керек», — деп сөз түйіндеді.

Large crossword puzzle grid with various clues in Kazakh. Includes a central text block: 'Кешке жұмыстан келген ата-анасы баласына: - Мына кітаптардың барлығын неге ашып-ашып қойғансың? - Енді, өздеріңіз ғой, «өмірі кітаптың бетін ашпайсың» дейтін...'

Дайындаған: Қажымұқан ҒАБДОЛЛА

ӘЗІЛ-ШЫНЫ АРАЛАС

Бір бойжеткен көшеде тұрған Қожанасырдан шылым сұрапты: - Әдемі аруға бір тал шылым бересіз бе? - десе, Қожекең: - Ол әдемі ару қайда? Неге өзі келіп алмайды? - деген екен.

Жұмыстан шаршап келген күйеуі әйеліне: - Мен бүгін жақсылап дем алайын, біреу телефон шалса мені үйде жоқ дерсің, - деп тапсырыпты.

Көп өтпей үйдің телефоны шырылдай жөнеліпті. Тұтқаны алған әйелі: - Сәлем, Серік! Үйде күйеуім бар, - деп сыбырлап жатыр екен, мұны естіп қалған күйеуі айқайға басыпты.

- Мені үйде жоқ деп айт дедім ғой саған! - деп айқайға салып жатса, әйелі: - Ренжімеші, сүйіктім, саған шалынған телефон емес, маған звондап жатыр, - деген екен.

Жұмыстан келген күйеуін әйелі қуана қарсы алып: - Біздің балақайымыздың тілі шықты, сөйледі, бірінші айтқан сөзі «Папа» болды! - дейді. - Шын ба, ей?! Ғажап болды десеңші! Қашан сөйледі?! - Жаңа ғана, теледидардан шимпанзені көргенінде!

Көше бойында отырған қайыршының мойнындағы жазу: "1, 2, 5, 10 теңгелер қабылданбайды!"

Әкесі баласына ұрысып тұр: - Жалқаусың, не өз ойыңды ашық білдіре алмайсың, айтқаныңның бәрі өтірік. Мына түріңмен өскенде кім боласың? - Депутат болам!

Екі жігіттің әңгімесі: - Көшеде бір қызбен таныстым да, танысқан бойда ренжісіп қалдым. - Қалай сонда? - Ол менен жасының нешеде екенін табуды өтінді.

- Содан? - Мен дәл таптым: 35-те екен!

Екі келіншек: - Бетің көкпеңбек болыпты ғой, күйеуің тағы себепсіз ұрды ма? - Жоқ, бұл жолы себебі болды...

№41 санда шыққан сөзжұмбақтың жауабы

Grid containing the answers to the crossword puzzle, with letters in uppercase and some cells empty.

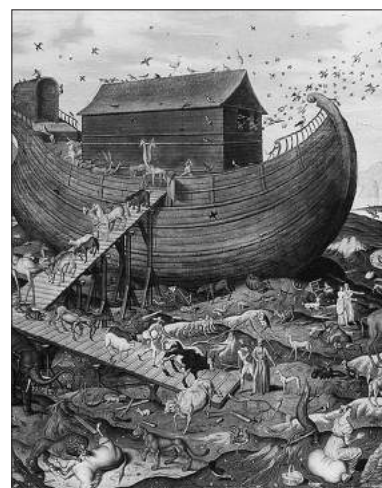
ЕСЕК НЕГЕ ХАРАМ?

Есектің еті арам, еңбегі адал дейді. Бірақ, еті неліктен арам болғанын білесіз бе? Аңызын тарқатсаң, басы сонау Нұхтың топан суынан басталады. Көшпелілер арасында өте кең таралған аңыз. Өзбектің, қарақалпақтың нұсқаларында кішкене айырмашылық болғанымен, мазмұны бірдей. Ендеше кезекті қисса сул-әнбия.

Топан су басталғанда Нұх кемеге барлық жан-жануарларды асығыс кіргізіп жатады.

Есек кіріп келе жатқанда Ібіліс оны арбап: - Есек, саған ерекше қасиет біткен. Ешқашан ешкімге қиянат жасамайсың. Мені топан суға қалдырмай, өзіңмен бірге кемеге алып кірші, - деп жалынады.

Есек келісіп, екеуі ішке ұмтылады. Ібіліс: - Нұх мені кіргізбейді. Құйрығына тығылып кірейін, - дейді. Есек: - Кір ішке! - дейді.

Есек төрт аяқтап тұрып алады. Оның артында келе жатқан қошқар мүйізімен сүзсе де, тапжылмай тұра береді. Нұх екінші рет: - Ей, малғұн, өткелді бөгемей, кір ішке, - дегенде есектен бұрын Ібіліс кіреді. Нұх оған: - Шық! - дейді. Ібіліс: - «Кір, малғұн!» деген өзің. Малғұн менмін. Әміріңмен кірдім, - деп кемеге жайғасады.

Нұх сөзден жеңілген соң, есекке қарап: - Көрген күнің қаран болар, Жүрісің шабан болар, Жегенің сабан болар, Етің арам болар, - депті.

Есек содан бастап, еңбегі адал болғанмен, еті арамға айналады. Есектің әліге дейін өткелде суға зәр жіберетін жаман әдеті осы оқиғадан қалыпты.

Қазір де есек Ібілісті көрсе, өткелдегі оқиға есіне түсіп, ақырып, жаны қалмай қорқады екен.

Осы тақырып турасында мен қатты алаңдаулымын. Әртүрлі пікірлер мен мақалалар да жаздым. Айтып та жүрмін. Бірақ, айтудан жалықпаймын. Өйткені, бұл өзекті мәселе. «Әнді айтсаң жаныңды жеп айтасың» демекші, – қалың топ әншілердің ішінен қиналып, жан-дүниесімен беріліп, әнді шабыттанып айтатын шынайы әншілер саусақпен санарлық. Оның есесіне фонограмма мәселесі тағы бар. Әннің мазмұны өзгерді. Әнші мен тыңдаушының талғамы да өзгерді. Қазақ музыкасының қоржыны сананы жоятын жылаңқы әндер мен сөзі жұтаң мән-мағынасы жоқ биге арналған әндер қаптады. Бәлкі «бұл әндердің ғұмыры қысқа, уайымдайтын ешнәрсе жоқ» деген де пікір туар. Керісінше, жоғарыда келтірілген мәселелер қазақ өнерінің трагедиясы десем, артық айтқаным емес шығар.

ӘННІҢ ДЕ СӘНІ КЕТТІ МЕ?!.

Экранды жаулаған шоу-бизнесітегі өсек-аян, мәні жоқ бейнебаян мен оны түсіруге кеткен ақша, әншілердің ішкен-тамағы мен киген киімі, сайқымазақ пен бір сарынды сатира ұлттық дүниетанымымызға кереғар екенін ешкім елеп те, ескеріп те жатқан жоқ. Эстрадаға салғырттықтың нәтижесінде, сапасыз әндер мен талғамы нашар тыңдармандар көбейді. Әнші көп, ән де көп. Бірақ, нақышына келтіріп айта алмай келеміз. Нақышына келтіремін деп, артық меліздер мен әнді артық созу арқылы әннің сәнін кетіріп жатқан жайы тағы бар. Әншілерде талғам кетті. Жаңашылдыққа бет бұрамын деп кейбірі өшіп жатыр. Енді бірі жаңашылдықтан ретро бұрынғы әндерді орындаймын деп неше түрлі боямалар қосып, «тыртық» қылып жатыр.

Осы мәселелердің алдын алу жолдары бар ма екен деген ой туындайды. Ән өнеріндегі осындай түйткілге ең әуелі өнер саласындағы мамандармен пікір алмасуды жөн көрдім. Ұлттық ән өнерімізде шоқтығы биік дәстүрлі әнші Ардақ Исатаева әпкеміз осы турасында: «Қолынан түк келмейтін адам қазір әнші болды. Өйткені, әнші болу ең оңай кәсіп болды қазіргі таңда. Аузын жыбырлатып фо-

нограмма деген құдіреттің арқасында кімнің шын талант әнші кімнің аңшы екенін халық білмей қалды. Таза жанды дауыста айтатын халықтың дәстүрлі әншілерінің тасада қалып жатқаны ақиқат. Саф өнердің қадір қасиетінің өз тұғырында тұрмағаны да шындық. Кеңестік дәуірде көркемдік кеңес деген болып еді. Қандай да бір сахнаға, теларналарға шығып ән орындасаң, оның әншілік шеберлігіне, бет-бейнесіне, тіл тазалығына, орындап отырған әннің мәтіні мен өлеңіне қарап, тыңдап, сарапқа салып, талқыланатын еді. Ал қазір оның ешқайсысы да жоқ» – деп, ойын жасырмады.

Өнер – үлкен тәрбие көзі. Өнермен бір адамды да, бір ұлтты да тәрбиелеуге болады. Өнер азса – талғам тозады. Егер біздің эстрадамызда ұлттық колорит, мағыналы сөз, әуезді әуен, тәрбие, айтар ойы болмаса – онда бәрі далбаса. Құр айқай, дүрсіл әуен халыққа тәрбие бермейді. Эстрада деп жүріп, ұлттық өнеріміз дәстүрлі ән, жыр-терме, күй тасада қалып қойғаны рас. Эстрада әндерінің өзін бірнеше топқа бөлуге болатын сияқты. Көпке топырақ шашпаймыз. Эстрада керек. Эстрада саласында жақсы орындаушылар да, жақсы әндер де жоқ емес. Бірақ, саусақпен санарлық қана.

Кеңестік дәуірде неге сапалы әндер шықты?! Өйткені, Ардақ әпкеміз айтқандай, ол заманда көркемдік кеңестің рөлі айтарлықтай болды. Кейбір әншілерде жасандылық бар. Оған себеп, әннің деңгейіне жете бермейді, әнді сезіне бермейді, әннің мазмұнын түсінбейді. Сапасыз әндер талғамсыздықтың кесірінен эстрадаға күйе жағып қана қоймай, болашағымызға балта шауып жатқанын ескерген дұрыс. Біз жылаңқы, сөзі жұтаң, мазмұны мен айтар ойы жоқ, әуезі жоқ, тәрбиелік мәні жоқ әндерден құтылмай, тыңдармандарға тәрбие бере алмаймыз. Кішкентай бала махаббат туралы әндерге еліктеп айтып жүрсе, ертең ол баланың бойынан қандай да бір патриоттық сезімді көруіміз неғайбыл. Эстрадада ұлттың рухын көтеретін, патриоттық әндер көп айтылмайды. «Сонда кейбір әншілер халық үшін не істеп жатыр?» деген сұрақ туады. Расымен де... Халыққа тәлім, өнеге көрсете алмаса, халықтың ұлттық құндылықтарын әнмен жеткізе алмаса, жастардың рухын оята алмаса... Меніңше, бәрі санаға келіп тіреледі. Иә, санамыз әбден улана бастаған сынайлы. Талғамның да жоғалатыны сондықтан. Эстрададағы әншілердің өзінде біліктілік, асқақ рух, отансүйгіштік қасиеттер болуы шарт деп айтар едім.

Сонда ғана халықтың санасына ән арқылы ұлттық тәлім, ой салуға болар еді. Эстрадаға жүгініп шетелдің құлдыраған мәдениетін өзімізге көшірудің қажеті шамалы меніңше. Десек те, әншілер сахнада жүрген соң, халықтың көзайымы болған соң, үлкен жауапкершілікті сезінгендері жөн. Халықтан алып жатқан соң, оларға не беріп жатқанына есеп бергендері абзал.

Қалқаман АБДРАХМАНҰЛЫ

«Әміре» Silver Screen Award жүлдесіне ие болды

Лос-Анджелес қаласында қазанның 23-і мен 28-і аралығында өтетін халықаралық Hollywood Film Festival кинофестивалінің бірінші кезеңінде «Әміре» фильмі Silver Screen Award жүлдесіне ие болды. Қазақтың тенор дауысты біртуар әншісі Әміре Қашаубаевтың ғұмырын баяндайтын фильмді ҚР Мәдениет және спорт министрлігінің тапсырысы бойынша Ш.Айманов атындағы «Қазақфильм» АҚ «Dag Play» компаниясымен бірлесіп түсірген.

Айта кетсек, фестивальдің алғашқы кезеңінде Silver Screen Award жүлдесіне үміткерлер қатарына байқауға қатысатын әр елдің бірнеше фильмдері ұсынылған болатын.

Бұл кезеңде Қазақстан атынан алты бірдей кинотуынды – үш толықметражды және үш қыскаметражды фильм-

дер қарастырылған. «Әміре» картинасымен қатар Ш.Айманов атындағы «Қазақфильм» киностудиясы жарыққа шығарған үш фильм бақ сынады, олар: толықметражды фильмдер байқауында Төлеген Байтөкеновтың «Саташ» фильмі және Елжас Рақымбековтың «Эль Фриман» картинасы, ал қыскаметражды фильмдер бөліміне Берік Жахановтың «Асан» фильмі қатысты.

Бірінші кезеңнің жеңімпазы, Silver Screen Award жүлдесінің иегері «Әміре» фильмі енді Франция, Германия, Чили, Жапония мен Швеция сынды басқа да 16 мемлекеттен қатысатын фильмдермен бірге фестивальдің басты жүлдесі үшін күреске түседі. Бұл фестивальде фильмді режиссер Джефф Веспа таныстыратын болады.

Жаңа таланттарды ашатын және тәуелсіз киноны насихаттайтын Голливудтық кинофестиваль 1997 жылдан бастап өткізіліп келеді. «Үлкен оқиғалар әлемді

өзгертетінін және әлеміміз өзгерістерді күтетінін білеміз. Сонымен қатар, Голливуд – әлемдік мәдениетті жырлайтын тәуелсіз кино суреткерлер қатары жиналатын тиімді әрі беделді орта», – дейді Hollywood Film Festival кинофестивалінің ұйымдастырушылары.

Сондай-ақ, «Әміре» картинасы Нью-Йоркте қазанның 10 мен 14 аралығында өткен «Вудсток» Халықаралық кинофестиваліне қатысты. Фильмді көрерменге басты рөлде ойнайтын актер Санжар Мәди ұсынды. Актердің айтуынша, «Әміре» фильміне америкалық көрермен тарапынан үлкен қызығушылық туындап, билеттер түгел алдын-ала сатылып кеткен және зал көрерменге толы болған.

– Картинаны көрсеттік, халықаралық деңгейге шығардық. Ең бастысы фильм көрерменнің көңілінен шықты, – деді Вудстоктік кинофестиваль туралы Санжар Мәди.

ҚАЗАҚТЫҢ МҰҢЫ МЕН ШЫНДЫҚТЫҢ ЖЫРЫ – «ҚАЗАҚ ҮНІ» ГАЗЕТІНЕ ЖАЗЫЛЫҢЫЗДАР!

ЖАЗЫЛУ ИНДЕКСІ – 65380

«Қазпошта» арқылы Жазылу бағасы:

1 айға – қала – 299,29, аудан/ауыл – 317,93
3 айға – қала – 897,87, аудан/ауыл – 953,79

6 айға – қала – 1 795,74, аудан/ауыл – 1 907,58
12 айға – қала – 3 591,48, аудан/ауыл – 3 815,16

Меншік иесі:
«Қазақ үні» ЖШС
ҚАЗАҚ ҮНІ
Президент –
Редакторлар кеңесінің төрағасы –
Қазыбек ИСА

Бас редактор – Құлтөлеу МҰҚАШ
Бас редактордың бірінші орынбасары –
Зейнолла АБАЖАН
Бас редактордың орынбасары –
Азамат ТАСҚАРАҰЛЫ
Жауапты хатшы – Гүлмира САДЫҚ

Бөлім редакторлары:
Дастан ЕЛДЕС (орыс редакциясы)
Нұрлан ӘБДІБЕК (қоғам)
Айнұр АХМЕТ (мәдениет)
Нұржан АСАН (көркемдеуші)

АЙМАҚТАҒЫ ТІЛШІЛЕР:
Астана тілшілер қосыны:
Азамат ТАСҚАРАҰЛЫ
(8-702-931-89-86)

Ақмола облысы:
Бақыт СМАҒҰЛ (8-701-626-77-66)

Арқалық қаласы:
Нұрсұлтан НҰРМАН
(8-702-688-84-87)

Алматы облысы:
Айтақын БҰЛҒАҚ (8-702-239-62-99)
Мәди ИСЛАМ (8-775-119-12-13)
Мырзағали НҰРСЕЙІТ (8-701-771-6496)
Қанат БИЖАНСАЛ (8-775-323-0850)

Батыс Қазақстан облысы:
Қажымұқан ҒАБДОЛЛА
(8-701-111-61-05)

Жезқазған қаласы:
Жанат АСАНҚАЛИ
(8-702-384-12-00, 8-702-261-20-98)

Сәтбаев қаласы:
Абдолла ДАСТАН
(8-71063) 7-20-97, 8-777-302-46-79)

Қарағанды облысы:
Ахметқали ХАЛЕНОВ (8-701-450-30-18)

Қостанай облысы:
Төлен РАМАЗАНҰЛЫ (8-701-174-06-70)

Семей қаласы:
Рахат АЛТАЙ
(8-775-998-15-39)

Маңғыстау облысы:
Сағындық РЗАХМЕТ (8-775-379-84-88)

Түркістан облысы:
Әбдіғаппар АЙДАР
(8-702-475-75-66, 8-771-390-73-75)

Асылхан ӘЛІ (8-701-626-88-32)

Түркістан қаласы:
Әтіргүл ТӘШИМ (8-702-489-47-23)

**Атқарушы директор –
Қаныш ЖАРЫЛҚАСЫН**

Тарату бөлімі:
Алматыда:
Асхат ТЕЗЕКБАЕВ
(8-701-499-27-80); (8-777-115-13-49)

Астанада:
Көбей ЖЕТІБАЙ
(8-775-665-74-10)

Шымкентте:
Мүтән ИСМАЙЫЛ (8-701-692-1340),

Астанада «Алты Алаш» (87015728847)
дүңгіршіктерінде сатылады

**Газет ҚР Мәдениет және ақпарат
министрлігінде 19.12.2012 жылы тіркелген.**

**Күлкі №13976-Г (Алғашқы күлкі
№1270-Г, 01.08.2000 жыл).**

Автордың пікірі мен редакция көзқа-
расы сәйкес келе бермейтінін ескертеміз.

Қолжазбалар өңделеді және қайта-
рылмайды.

Жарнама мәтініне жарнама беруші жауап
береді.

Газеттен көшіріліп басылса, сілтеме жа-
салы шарт.

Газетте «Қазақпараттың» материалдары
пайдаланылды.

Газет «Қазақ үні» компьютер
орталығында беттелді

АЙЛЫҚ ТАРАЛЫМЫ – 60 000

ЖАЗЫЛУ ИНДЕКСІ – 65380

Редакцияның мекен-жайы:
050006, Алматы қаласы, Қалқаман-3
ықшамауданы, К.Сейітов көшесі, 11 үй

Байланыс телефоны:
8 (727) 398-57-31

E-mail: qazaquni2000@gmail.com
www.qazaquni.kz

**Кезекші редактор –
Гүлмира САДЫҚ**

ТОО «Қазақ үні»
БИН 000540006784
ИИК KZ50856000000038541

АГФ АО «БанкЦентрКредит»
г. Алматы, БИК КСВБЗКХ, Кбе 17

Газет «Алматы-Болашақ» баспаханасында
басылды. Алматы қ., С.Мұқанов к., 223 б.

Көлемі: 6 баспа табақ

Ⓐ – материалдың жариялану ақысы төленген